

ek

Faxa postak
plátó in num.
No. 224713-929.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Cluj, Str. Baron L. Pop
10. Telefon: 9-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 580, egészévre 1200 lei. Kül-
földre: Havonta 2, negyedévre 5,
félévre 12, egészévre 28 dollár. Hír-
detések díjazásában szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bányászi
szolidaritás napilapja. Cik-
keink utánnomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAINAPILAP

Bérmentelen
leveleket nem
fogadunk el.
Készítette
megszécséti és visszaküldését nem
vállaljuk. Főszerkesztő dr. Maros
Ernő. Felelős szerkesztő János
Ferenc. Bukaresti szerkesztő Hód-
mási Ernő, Str. Matei Milcu 6.

Ara 5 lei

Péntek, 1934 július 27.

5694. ÉV
AB 15.

XVII. EVF.
166. SZÁM.

Ausztriában Starhemberg vette át a hatalmat és megkezdte a rendcsinálást

A szerdai puccs összes résztvevőit letartóztatták és statáriálisan ítélik meg fölöttük. Németország visszahívta bécsi követét. Háborus veszélyt sejtene a világlapok Dollfuss meggyilkolása miatt

Helyreállott a rend, de az olasz csapatok készen állnak az Ausztriába való bevonulásra

Cluj-Kolozsvár, július 26. A józan ész ítélőképességét erősen próbára teszi az, ami Ausztriában történt. Ez az egykor nyugodt, gazdag és boldog ország, amely mintaképe volt az organizációnak és a nyugati rendnek, hónapok óta tragikomikus pózban a feje tetején áll. Mígóta Hitler az ur Németországban, a civilizált Ausztria teljesen elbalkánizálódott és mindaz, ami Bécsben történik, hol groteszk operett, hol texasi rémregényhez hasonlít. Hitler és vezérkara mesébe illő kincseket szór szét Ausztriában, azzal a céllal, hogy a világnak egykor legnyárgárbb országát a szó szoros értelmében megörjítsé. Annyi bel- és külpolitikai kudarc után, amely a hitleri rezsimet érte, a német bódulat ébrentartására egyetlen út maradt nyitva, az Anschluss propaganda, amelyet az osztrák náci terrorselekményeinek finanszírozásán keresztül hajszolt a birodalmi kormány. A nemzeti szocialista örökletnek nemcsak Németország, de Ausztria is martalókaul esett.

Az osztrák náci egyre vakmerőbb rendbontó akcióival szemben Dollfuss tartotta a mellét. Ez a szerencsétlen Millimetterhach francia osztrák kreatura volt, nem a tehetség, hanem a francia pénz és olasz támogatás révén tudta uralmát úgy, ahogy megszilárdítani, mert a franciákat és az olaszokat egyformán reménytelenül tartotta az Anschluss kísértete és minden áldozatot meghoztak Dollfussért, aki éles jobb oldali mentalitása ellenére vállalta Ausztria függetenségének megvédését. Dollfuss azonban tipikusan slendrián diktátor volt, tele rosszhiszeműséggel. Könnyörtelenül fojtotta el az osztrák szociáldemokraták forradalmát, ugyanakkor azonban könnyelmű és lagymatag kézzel bánt a nemzeti szocialista terroristaikkal. Csak néhány napja szánta rá magát arra, hogy statáriumot hirdessen az egyre szaporodó jobboldali terrorselekmények miatt és a statárium rögtön alkalmazta — két szocialistával szemben, akiket halálra ítélték.

Ez a könnyelműség és kétszínűség az életébe került Dollfussnak, aki a legelőjebb óvintézkedést is elmulasztotta foganatosítani saját testi épségének megvédése érdekében. Egyenesen fantasztikus, hogy két olyan pont, mint a kancellári palota és a Rawag stúdiója egyáltalában nem állott kellő rendőri felügyelet alatt, ezekben a forró napokban. Csak dél-amerikai államokban volt valaha olyan puccs, ami szerdán Bécsben történt. Vagy 140 nemzeti szocialista, minden tömegbélis és minden komolyabb kapcsolatot nélkül birtokába tudta keríteni a két palotát, ahol órákon keresztül szabadon garázdálkodhattak. Elképzelhetetlen az is, hogy a nemzeti szocia-

listák mire számíthattak. Hiszen az egész fegyveres puccs magában hordta már a kezdet pillanatában a kétség-telen bukást. Ausztriában nem győzhetett nemzeti szocialista forradalom, mert ez logikusan háborus konfliktust vont volna maga után. Sem Olaszország, sem Franciaország nem néztek volna féltlenül az Anschluss gyakorlati megvalósítását és föltétlenül katonai intervencióra kerültek volna a sor.

A nemzeti szocialisták ezzel a vadnyugati puccsal elértek azt, hogy Dollfuss halott. A rezsim, amelyet Dollfuss képviselt azonban e pillanatban rendületlenül áll a helyén. Bár tiszta képet még nem lehet rajzolni az osztrák

helyzetről, valószínűnek látszik, hogy ez a puccs az osztrák nemzeti szocialisták hatyudalát jelenti.

Ami a bécsi puccsban a legmegdöbbentőbb és legérthetelenebb, az, hogy az osztrák igazságügyminiszter formális tárgyalásokat folytatott le a terrorfegyverekkel és szabad elvonulást ígért nekik Németország felé arra az esetre, ha szabadon engedik az elbarikádozott minisztereket. Ezeket a tárgyalásokat egyenesen a bécsi német követ közvetítette és keveset szépít a helyzeten az, hogy a német kormány hírtelenben visszahívta a különös feladatra vállalkozó, de minden esetre náci-szellemben dolgozó követét.

Hogyan folyt le a száz terrorista manővere

Bécs, július 26. A szerda esti zavaros és egymásnak ellentmondó hírek után 11 órák végre Fey alkancellár és Schusnigg ideiglenes kancellár beszédei világították meg Európa közvéleménye előtt a nemzeti szocialista puccs megdöbbentő részleteit. Elmondta, hogy minisztertanács közben száz terrorista benyomott a kancelláriába és revolvérrel kényszerítette a minisztereket megadásra. A kormány összes jelen volt tagjait egy szobába zárták Dollfuss kancellár kivételével, akik más helyiségbe vittek. Rövid idő múlva terroristák Fey alkancellárt ávittek Dollfusshoz, akit súlyosan sebesülten egy pamlagon fekvő talált. Néhány szót váltottak, Dollfuss papot kért, hogy felvegye az utolsó kenetet, aztán meghalt. Este megérkezett az igazságügyi miniszter és kijelentette, hogy

szabad átmenetelt biztosít a lázadók
nak Németországba.

Ekkor a náci szabadon bocsátották a minisztereket és a főbb tisztviselőket is és ezen az áron szabadult fel a miniszterelnökség.

Schusnigg bejelentette, hogy Miklós első Dollfuss helyébe kancellárnak nevezte ki.

A rendőrök, csendőrök vagy hadsereg tagjai közül senki nem volt a lázadók között.

Elmondotta, hogy milyen körülmények között biztosították a lázadókknak a szabad elmenetelt Németországba, mert nem tudtak még Dollfuss haláláról.

Sem orvosi, sem papi segítséget nem kapott Dollfuss

A terroristák nem engedték meg a beszélgetés folytatását, nem engedtek orvosi segítséget és visszautasították azt a kérést, hogy a haldoklóhoz papot hívassanak. Dollfuss osztrák szíve csak a vad gyilkosok jelenlétében szűnt meg dobogni. Hangsúlyozta Adam, hogy a tegnapi bűnös események nem tekinthetők meggyűlölt lázadásnak, hanem közönséges bűncselekménynek, amelyet bármilyen nagy gonddal is készítenek elő, mégis elszigetelt jelenség maradt. A végrehajtó-

Adam szövetségi biztos a késő éjjeli órákban tartott beszédet a rádióban. Elmondotta bevezetőjében, rá hárul a szomorú kötelesség, hogy közölje az országnak, hogy Dollfuss, Ausztria kancellárja, martírhalált halt hazájáért. Adam ezután előadta, hogy tegnap délután terrorcsapat hatolt be a kancellári palota őrszobájába, míg egy másik csoport a kancellár irodáját foglalta el. A nemzeti szocialisták ezután bezárták az épület kapuit.

**bestiális vezetőik pedig kivont revol-
verekkel berontották a kancellár
szobájába és közvetlen közlőből rá-
lítotték.**

A kancellári két golyó érte, egyik a nyakán, másik a vállán. Dollfuss ösztönösen védekezni mozdulatlanság felemelt kezét, elfőlte arcát, majd a földre esett. Kétszer gyenge hangon segítséget kért, majd elnémult, úgyhogy a szobában levő szolgák azt hitte, hogy meghalt.

**Fey és Dollfuss utolsó talál-
kozás**

A gyilkosok falhoz állították a szolgát, majd tíz perc múlva abba a szobába zárták, ahol a többi minisztert és magas rangú tisztviselőt őrizték. A kancellár haldokolva, egyedül maradt a gyilkosokkal. Később Fey miniszter bevezették abba a szobába, ahol Dollfuss feküdt. A kancellár egy diványon haldokolt és gyenge hangon kérte Feyt, legyen gondja felesége és gyermekeire. Végül még azt kérte, hogy tegyenek meg mindent és ne ontsanak vért.

hatalom tegnap példás fegyveremről, el-
dozatkszségről és hírről tett tanúságot. Ami a törvénytelen cselekmény politikai oldalát illeti, a kancellár gyilkosai a német birodalom meghatalmazott miniszteré-
hez fordultak és őt kérték fel közben-
járásra. Kancellárunk halálával kapoco-
sban nem akarok beszélni politikáról —
mondotta Adam —, de el fog jönni az az
idő, amikor beszélünk kell ezekről a dol-
gokról és messzehangzó vádat kell emel-
(Folytatása a sík oldalon.)

VILÁG TÜKRE

A Skoda-ügy

Felesleges volna a jó öreg Panama botrányhoz visszapillantani, ha Európai politikai történetében analógiát akarnánk keresni a Skoda-ügy számára. Az egészen nagyarányú pénzügyi és politikai botrányok szinte szervesen hozzászöttek a háború utáni esztendő politikai és gazdasági életének erkölcsi profiljához. A németországi Barman-affér, az ausztriai konjunktúra királyok: Bosei, Castiglioni összeroppa-
nása és a sorozatos franciaországi panamák, amelyek a Stavisky-ügyben érték el az erkölcsi dekadencia maximumát, valamennyien kirívó, de ugyanakkor jellemző jelenségei is a kornak, velejárói a háborút követő gazdasági és társadalmi megrázkódtatásoknak, penészvirágai a konjunkturák és dekonjunkturák gyors változásának. A háboruban eltompult erkölcsi érzék szerepe éppúgy kimutatható bennök, mint a pozícióját fenyegetetnek látó tőke mohó igyekezete a még realizálható gyors profitokra.

A romániai Skoda-affér ebben a díszes társaságban is külön fejezetet képez. Mert ha gyökereit az elmúlt világháborúra is vezethetők vissza, világai már az eljövendő új világháború felé illatoztak volna. Az ötmilliárdos fegyver és municiószállítási szerződés aláírására abban a pillanatban határozta el magát a román kormány, midőn a bukaresti angol katonai attasé kormánya nevében bizalmasan közölte a nagyvezérkarral, hogy információjuk szerint Szovjetország offenzívára készül a Dnyeszteren. Történeti dokumentum lesz ez a szerződés, ha időközben storniózták is s ha a közelgő új világháború veszedelme fenyegeti a rem maradna csupán. Mert ez a szerződés önmagáért fog beszélni arról, hogy a kortársi generáció milyen hamar elfelejtette az 1914-1918-as évek borzalmaival s hogy a Népszövetség genfi erőfeszítései és a leszerelési konferenciák hazugságai mögött mennyire konkrét formában kísértett szűn telenül egy új világmészárlás halálfejes képe.

Erdély szénben és vasércben gazdag vidékei mentesíteni tudták volna Romániát attól a gondtól, hogy külföldi vállalatoktól szerezzék be lőszerkészleteit. Mindenesetre nagyobb tőkebefektetésre lett volna szükség ahhoz, hogy a resicai és a Kiskapus Cudjiri művek eleget tudjanak tenni komolyabb megrendeléseknek. Mihelyst a békerevizációs tőrekedések felbukkanásával és Szovjetország hadijerejének hihetetlen kiépítésével Románia számára is konkrétizálódott egy háború lehetősége, a kormány s a legfőbb hadvezetőség állandó gondját képezte az országnak a modern háború követelményeihez mért felfegyverzése. Ettől a pillanattól kezdve a békés Románia már is hadszíntérré alakult át, amelyen elkeseredett közelharc indult meg az angol Wickers, a francia Schneider Creuzot és a cseh Skoda művek konkurrenciális érdekeinek érvényesítéséért, próbált belga és ausztriai érdekelt ségek közreműködése mellett. A németországi Krupp műveket egyedül az a meggondolás zárta ki ebből a vértelen, de annál elkeseredettebb háborúból, hogy lőszermegrendelés egy elvi határozat értelmében csak szövetséges államnak volt feladható. A kétszázmillió lejes olasz géppuskarendelt Averescu marsall kormánya még

KSZEKRENYT,
és garantált
épességűt készít
PNWALD JAKAB
pari üzem CLUJ,
lea Decebal 23.
és vidéki szállítás
Telefon: 741

77. és 78. oldal
Baron L. Pop
9-77.

urak

abban az időben adta fel, midőn Mus-solini prorevizionista törekvései távolról sem jutottak ennyire nyílt formában kifejezésre. Természetesen igyekezett a két beföldi gyár is bizto-sítani a maga érdekeit. Mindegyik ér-dekeltség igyekezett megfelelő összeköt-téseket kiépíteni és talán éppen a sokoldalú és rendszerint ellentétes be-hatásoknak volt tulajdonítható, hogy az ország felfegyverzésének úgy éve-ken keresztül megoldatlan maradt.

A Skoda-művek 1931 tavaszán öt-milliárd értékű lőszer, főleg ágyúk és géppfegyverek szállítására kaptak ren-delést. A municógyárak átlag negy-ven százalékos profittal dolgoznak. Kézfekvő volt tehát a feltevés, hogy Skoda a kétmilliárdos haszonnak akár a felét is szívesen mozgósítja a szerző-dés perktuálása érdekében. Ha eh-zhez hozzá vesszük, hogy Bruno Ze-letzky, a vállalat bukaresti képvise-lője, hivatalának természetéhez mér-ten igyekezett különböző személyi kap-csolatokat kiépíteni magának a fővá-rospan s ha arra gondolunk, hogy a mi sajátjaink politikai erkölcsének mellett könnyen megszülethetett a kér-dés: a sok konkurrens vállalat közül miért éppen a cseh Skodára mosoly-gott rá a megrendelés kegye — úgy könnyen érthetővé válik, hogyan inditotta el a szerződés aláírása a gyanu-sítások javináját. És minthogy az ügy-let a nemzeti parasztpárti kormány alatt jött létre és mert Zeletzky sze-mélyes kapcsolata is főleg ennek a pártnak a sorából kerültek ki, magá-tól értendő, hogy e gyanúsítások ja-varészt ezt a pártot érintették.

Ugyanazok az erők, amelyek a meg-rendelés elnyeréséért harcoltak, a Sko-dával kötött szerződés aláírásának pil-lanatától kezdve annak stornizálásáért vetették latba minden befolyásukat. Politikusok, katonák és a sajtó segéd-kezett nekik ebben a kampányban és a sokatigéren terebélyesedő affért kü-lönösképpen elmélyítette az, hogy az üzleti érdekeken túl bizonyos körök pontosan meghatározott politikai hasz-not szerettek volna a szerződés kulisz-száinak felbolygatásával realizálni.

Igy pattant ki a Skoda-affér. Már a mód, ahogyan a lavina elindult, mé-lyen jellemző az egész ügy mögött dol-gozó erők háttorzongató eszközeire. Egy látszólag ártatlan adóügyi kihá-gás szolgált ürüggyel a Skoda cég bu-karesti képviseleténél tartott házkuta-táshoz. Ezt a házkutatást annak a kor-mánynak a nevében rendelték el, mely a szerződést aláírta, de a kormány tud-ta nélkül és minden bizonnyal akarata ellenére. Kik és milyen céjjal mozgatták meg őket? A pénzügyminisztérium két ellenőre kérvényezi meg a házku-tatást, anélkül, hogy a pénzügyminisz-tert megkérdeznék, az ifjovi főügyész engedélyezi azt anélkül, hogy kikérné az igazságügyminiszter véleményét. Benyomulnak a képviselőlet helyiségei-be és egyenesen a mérnökök szobája felé tartanak, ahol nem adóügyi re-gisztereket, hanem bizalmas katonai okmányokat tart a vállalat. Az üzleti könyveket csak napok múltán jut eszé-be elvinni a nyomozó hatóságoknak, de a lefoglalt katonai okmányok alap-ján Bruno Zeletzkyt öt esztendőre ítélj el a hadbíró és az egész orszá-got lázba hozzák bizonyos, az adóügyi kihágástól ugyancsak teljesen idegen siffirrozott levelek és jegyzetek közé tételeivel amelyekben jutalékok kifize-téséről esik igen sűrűn szó. A burkolt inszinuációtól a nyílt vádaskodá-sik minden lehetőséget kimerítenek, nagy nevek és nagy összegek röpköd-nek a korrupciótól miázmás levegőben.

Másfél estendő telt el az ügy kiro-banása óta. Egymást követik a rém regényszerű fordulatok, amelyek Bruno Zeletzky elítélésében, majd az ezt követően elrendelt parlamenti viz-gálat hajmeresztő részleteiben kulmi-nálnak. A parlament vizsgálóbizot-ság több mint egy hónap óta folytatja munkáját, anélkül, hogy bárkire is konkrét formában rábizonyult volna a Skoda-szerződéssel kapcsolatban a kor-rupció bűnössége. Arra azonban min-

denesetre jó volt ez a vizsgálat, hogy bepillantást engedjen abba a feneket-len kloákába, amelyben a politikai pártok és a mögöttük álló gazdasági érdekeltségek a maguk harcait viv-ják. A bizottság előtt elhangzott val-lomások után egészen nyilvánvaló, hogy nem a bűnösségek megállapításá-nak és a tényleges bűnösök szankcioná-lásának objektív vágya volt az, amely a kulisszák mögött az ügy szálait moz-gatta. A gazdasági érdekeltségek a maguk profitjának, a politikai pártok és klikkek pedig ellenfeleik kompromittálásának gesztenyét akarták min-denáron megsütni az affér magasra csapó lángjai mellett. Ha formailag a tényleges bűnösöket keresték, lénye-gében bünbakokra folyt a vadászat és Manju Gyulának minden bizonnyal lesz ebből a szempontból mit panasz-szolnia a vizsgálóbíró előtt. A két had-bírósi jegyző hajmeresztő beisme-

reése a Zeletzky vallomásaiba felsőbb utasításra bevezetett passzuszról, mely nek a nemzeti parasztpárt volt vezé-rét kellett kompromittálnia és amely mellett még a két jegyző is megcsinál-ta a maga kis üzletét, éppúgy a hábo-ru utáni idők politikai-erkölcsi antoló-giájának maradandó fejezete lesz, mint Seinescu ezredes vallomása Uica tábornok különös szerepéről és a Skoda művek vezérigazgatójának levele ar-ról, hogy Tatarescu ezredes, az ország jelenlegi miniszterelnökének öccse, mi-lyen eszközökkel próbált tőle az egyik politikai pártra terhelő adatokat kicsi-karni.

A toll szabadsága nem ér el odáig, hogy ezekből a fejezetekből a legtelje-sebb jóhiszeműséggel is konkluziókat vonjon le bárki azokra az erkölcsökre vonatkozólag, amelyek a hadsereg egy részében uralkodnak. A politikai pártok immoralitásáról azonban teljes képét

nyújt a vizsgálat eddigi anyaga. A bi-zottság még nem mondotta ki a Sko-da ügyben az utolsó szót. Sokan van-nak akik többé-kevésbé jogos szkep-szissel tekintenek a bizottság konklu-zióinak objektivitására. Ezek a konk-luziók jényegükben nem is érdekesek már. Egy végső analízis szempontjából csaknem mindegy, hogy a konkrét korrupció esete forgott-e fenn vagy pe-dig egyes polgári és katonai személyek gyöngösége, befolyásolhatósága volt-e az, amely a szerződés létrejöttét lehe-tőtve tette. Az alkalmazandó szankció-tól függetlenül áll teljes meztelenségé-ben az a kép, amely a Skoda-afférrel kapcsolatosan megtáru az ország, sőt talán az egész világ közvéleménye előtt. És ebből a képből — bűnösségek-től és részleges szankcióktól egészen függetlenül is adódik egy általános és mélyreható tisztogató szükségessége.

Kasztner Rezső

November 1-én kezdődik meg országszerte a katonaság előtti kiképzés

Bucaresti-Bukarest, július 26. Ali-manescu tábornok, a premilitaris ki-képzés felügyelője expozé adott a saj-tónak. A kiképzés november 1-én kez-dődik. Célja az ifjúság erkölcsi, polgá-ri és nemzeti nevelésének fejlesztése és az elemi katonai ismeretek megszer-zése. A kiképzést a közoktatási, kul-tusz, földművelési, belügyi és közleke-désügyi minisztériumok támogatásá-val fogják végezni. Az országban 400

területi centrum lesz 1-1 kapitány-vezetésével. A helyi szervezeteket tar-talékos tiszték, lehetőleg tanítók fog-ják vezetni. E kiképzésben részesül-nek a 18 és 20 éves ifjak. Egyen-ruhát fognak viselni khaki inget és sapkát és külön jelvényeket. Azok, akik e kiképzésben résztvettek, a ren-des szolgálatból 3-6 hónappal előbb szabadulnak és hamarabb lesz joguk a katonai rangok elnyeréséhez.

Gangszterek és kampóskeresztesek

A gangszterek rokonszeműek a fasisztákkal. Napjaink bonyodalmainak értelme

Bécs, július 26. „Gangszter-módszerek”. Olyan szót, amelyet a sajtóban és a tár-saságban megvető hangszullyal fejezünk ki és senki nem gondol arra, hogy a szó a faszizmus lényegére világít rá. A fasziz-mus ugyanis nemcsak hasonlít sok tekinte-tben a gangszter-gazdálkodásra, hanem az európai faszizmus és az amerikai gangszterizmus alapjában egyazon törté-nei jelenségnek két formája. Emberek, akiket a válság kilendített, egzisztenciá-jukból vagy akiket az egzisztenciánkü-liség veszedelme fenyeget: (a történelem-ben nem éőször), fegyverrel, óriási méretű organizációvá ömörülnek, hogy kizsarlják veszélyeztetett pozíciójukat azoktól, akik még vagyonuk birtokában vannak.

Amerikai és európai gangszterek

Amerikában, ahol még nem régen a leg-tejesebb gazdasági individualizmus uralkodott, ezek a címikus, szociálisan, kétségbeesett tömegek lazán befészkeltek magukat a társadalomba. Európában, ahol a háború óta a tulajdon az állam körül ezer szálat van centralizálva, e tömegeknek az a célja, hogy magát az államot hódítsák meg, mert tudják, hogy a nagyban való erőszak innen indulhat ki a legeredményesebben. Az amerikai gangszterek számára a reklám, a publi-citás, a propaganda nem volt elsődrendű szükséglet. Megelégedtek a „sobsis-erek”, a szentimentális női riporterek cikkeivel, akik megírták Al Capone szép családi éle-tét és jószívűségét, Dillinger műérzékét és könyv-árát. Megelégedtek néhány újságkiadó és újságró megvesztegetésé-vel. Az egész állami apparátus birtokba-vételéhez azonban a modern propaganda-egész pszichológiai és technikai fel-készültséget kell igénybe venni. A hatá-sos propagandához pedig mindenekelőtt szükség van egy eméltre.

A hatalmas propaganda szuggesztív ereje révén a fasiszta teóriák olyan hatá-sosak voltak, hogy az ellentábor legkomo-lyabb koponyái is komolyan veték a puffogó közhelyeket. A gangsztervezérek Amerikában szintén teóriákkal dolgoz-nak. Az olyan nagy társadalmi hatalom, mint amilyen a gangsztereké, kell hogy akár utólag is kapjon elméletet. Az Al Caponeról megjelent könyvekben olvási-lehet, hogy ez a Führer hatalmas bor-dély-, kártyabariang-, alkohol- és csem-

pészüzemét a darvinizmuson alapuló elmé-letekkel támasztotta alá. Pontosan úgy, mint ahogy a másik Führer az ő rabló és gyilkoshadjáratait az északi faj felsőbb-ségének teoretikus indokolásával inditotta be és amikor uraomra jött, első dolga volt a zsidók lenkretétele. Minden gangszter patrióta és híve a korporációs rendszernek! A szarolászervezetek leg-népszerűbb trükkje, hogy ipari szövetke-zeteket alakítanak. Ha például megcsinál-ják a mosóvállalato, amely nem lép be és nem fizet „taksát”, addig terrorizálják bombákkal, rombolásokkal és támadások-kal, amíg végre mégis beadja a derekát és belép a „korporáció” szervezetbe.

A bűnözés organizációja

A faszizmus és gangszterizmus rokonsá-gának mélyebb gyökerei vannak. Amik-or ugyanis egy társadalmi és gazdasági forma feloszlásban van, a velejáró nagy megrázkódtatás a társadalomellenes (asocialis) elemek számát módfozt meg-növeszt. Egész nagy tömegek kerülnek ki a termelésből, amelyeknek bűnöző hajja-mai megnövekednek. A bűnözésnek minden történeti időben kitűnően kiépített szervezetei voltak és az ilyen válságos időkben e szervezetek óriási méretekre duzzadnak. Sokszor társadalmi hatalom-má is kinőnek magukat. Így volt ez Er-zsébet uralkodása idején Angliában, amik-or a korai kapitalizmusba ment át a középkor. E hatalmak erejéről és nagy-ságáról csak szörványos értesüléseink vannak. Mindenféle nemzet szokott gálya-rabjai és csavargói Északafrikában mo-hamedán rablókirályságokat alapítottak, akikkel igazi királyok kénytelenek voltak úgy tárgyalni, mint egyik hatalom a másikkal.

Mindenki magára gondol

Nem újság, hogy egy jó megszerve-zett banda meghódíthatja az államot és el is látja a közigazgatást. Olaszország-ban például elfelejtették már, milyen össze-éte volt az az élcsapat, amelynek segítségével az olasz faszizmus a hatalmat megkerítette. Sok bűntettelt előle-tü ember és még több, a háborúból hazakerült és egzisztenciájukra vesztett éhező csat-lakozott a fasisztohoz. Egyikük sem akarta az olasz társadalomnak az igazságosság szemléiben való rendezését, hanem min-denki magára gondolt: a karrierjére,

- Schalom Asch
- Peter Altenberg
- J. Babel
- M. J. Berdicewsky
- Martin Buber
- Osip Dymow
- Ilja Ehrenburg
- Arthur Hollitscher
- J. L. Perce
- Luigi Pirandello
- Alfred Polgar
- Jefim Sosulja
- Jakob Wassermann

remek írásait tartalmazza a PHAROS KÖNYVEK szeptember elsején megjelenő első kötete, a „ZSIDÓ MINIATÜRÖK”

Lépjén be Ön is a Pharos Könyvek előfizetőinek sorába, mert kizárólag előfizetők kaphatják a Pharos kiadványait. Könyvtári forgalomba nem kerülnek. Előfizetési ár: negyedévre 250 lej, félévre 500 lej. Havonta egy-egy köte jelenik meg. Előfizetések az Új Kelet könyvosztályába küldendők Cluj, Str. Baron L. Pop 10. sz.

magas fizetésre, de legalább is egy biz-tos állásra. Olyan ösztönök ezek, amelyek bizonyos időkben társadalomalkító ele-meket rejtenek. Al Capone, aki elszánt és bonyodalmatlan nagy üzleteit olyan ügyesen és bátran vezette, aki olyan hosszú ideig játszhatott az államban — ha alkalom és becsvágy tállakoznak — épp-olyan jól tudott volna egy államot is irányítani és a világpolitikában élesen ki-hangsúlyozott egyéniség lehetett volna.

A gangszterek szolidaritása

A német faszizmusban látjuk, hogy a gangszter és szolidaritás egészen jól megfér egymással. Ha a tengeri kalózk harcainak történelmét olvassuk. Látha-juk, hogy ezek a teljesen amorális embe-rek nemcsak a zsákmányért, hanem egy-másért is fel tudták magukat áldozni. Amíg a faszizmus nincs hatalmon, addig a tőkés elnégének tekintik, mert hiszen zsarolni akarja.

Korunk történelme nem más, mint a feloszlásban levő társadalomnak gigan-tikus, gangszter-szervezeteinek a hata-lomért való története. A szocialisan gon-dolkodók és a rendszeretők, a kulturájuk-ra féltékeny társadalom feladata telep-lezni őket és harcolni ellenük. (k. p.)

Az Athenaeum 60 lejes regényeinek legújabb kötete: Priestley: „A nap hőse”. A háboru utáni angol irodalom legnép-szerűbb írója a szerző s legmulatságo-sabb, legelevenebb, legmaibb alkotása ez a regény, a botcsinálta hős és a szépség-királynő regénye. Sikere lesz, kell hogy sikere legyen! Kapható az Új Kelet könyvosztályában az összeg és portókölt-ség (10 lej) előzetes beküldése mellett utánvételt.

Harminc

Sighet-Mára Új Kelet újd. Gyűrött papír is van rajta, ott, s akik me-keztek róla.

Tizenöt eszt forradalom utá-hitték, hogy a tisztultabb jöv-az időben, am-nyában szétsz-lált.

Máramaros-pitottak akkor nyelvével. A sz-turája volt ak-és sok-sok ren-Előbb elemi épült volna. Máramarosban

Abban az i-szigeti rabbi azt az irást, nem gyűröttten „Fajdalmas-szigeti Besz-d-ban, mely V-ugyanosak fe-tis, Istentelen-tak, ahol „heb-ártatlan gyerm-szent Tóra it-jük, hogy az-tilos és minde-viseli szent tör-ködjön gyerme-iskoláját, sató

Az aláírók telbaum főrah Tabák és Slom-bik, a sziget: B-Fatal volt a-ecsesem, ki gy-a rabbi-bábák s még mielőtt-ben és hangtal-ra-örzök nagyo-lunnya szemét

Ha felteszed nevedek a — akkor azt chéderben.

Ez az állítá-a való tények-der, ott a gyer-vannak Máram-nagy számban, 40 gyerek reg-uton van. Nem-nines mit emn-kat. — mire te

Ahol van te-resztül spórol-a 2-3 ezer lejt-végén ki kell-lők közül a le-lyen súlyos-bezzák félve-„megbízható”-fél év alatt ös-

De előfordu-ra kimarad a-országutra biz-egy új korszak-tóten, amikor-dok.

Nem esoda-marosi gyerm-galma sincs a-ugyan az agy-földön jártak,be szálltak, a-mely tengerek-nagy távolság-és a való élet-üri, mely ott-el attól, amive-fejét s elfordu-tele...

Milyen éem-ramarosi zsidó-Valamennyi-dótt emberek, megpróbálkozt-került.

Máramarosi-laltattam az eg-ják, régi isme-Se apja, se an-

A máramarosi zsidóság kulturtragédiája

Harmincnégyezer zsidó él ötvenkilenc máramarosi helységben és összesen egy zsidó elemi iskola van

Sighet-Máramarossziget, július 26. (Az Új Kelet tud.) Régi irás fekszik előtte Gyűrűt papir, kopott betűkkel. Olyan név is van rajta, kinek a gazdája régen halt meg, s akik még élnek — régen megfeledeztek róla.

Tizenöt esztendővel ezelőtt történt. A forradalom után, mikor az emberek még hitték, hogy a háborús vérvizetárból egy tisztultabb jövő kibontakozni, Abban az időben, amikor a szélrózsa minden irányában szétszórt zsidóság is magára talált.

Máramarossziget elővárosi iskolát alapították akkor. Elemi iskolát, héber tantervvel. A szigeti zsidóságnak konjunktúrája volt akkor, nagyszabású ujjakkal és sok-sok reménnyel indult az új iskola. Előbb elemi iskolát csináltak, idővel kiegészült volna a középiskola, hogy neveljen Máramarosban egy új zsidó generációt.

Abban az időben ültek össze a böcs szigeti rabbinusok és megfogalmazták azt az irást, mely most itt fekszik előttem gyűrűt és kopottan.

„Fájdalmas szívvel hallottuk — írja a szigeti Besz-din — hogy a mi városunkban, mely Város és Anya Izráélben, ugyancsak felütötte fejét a pusztító pestis. Istentelen emberek iskolát alapítottak, ahol „hebréis“ nyelven tanítják az ártatlan gyermekeket. Mi, aulirottak, a szent Tóra ítékezései alapján kijelentjük, hogy az istentelen tanítók tanítása tilos és minden jóravalló zsidó, ki szívében viseli szent törvényt és valóság sorsát, örökön gyermeke fölött és kerülje ki azok iskoláját, satöbbi.”

Az aláírók között van Chaim Zvi Teitelbaum főrabbi, valamint Majer Dávid Tabák és Slomo Dov Halévi heller rabbi, a szigeti Besz-din tagjai.

Fiatal volt a szigeti héber iskola, apró csepe, ki gyöngéd dajkára szorult. De a rabbi-bábák durva kézzel nyultak hozzá s még mielőtt kifejlődhetett volna, esendőben és hangtalanul kimúlt és a böcs törvények nagyobb dicsőségére örök álomra hunyta szemét...

Ahol a máramarosi zsidó néplélek műhelye van

Ha felteszed a kérdést és kérded: Hol nevelkedik a máramarosi zsidó gyerek? — akkor azt a választ kapod, hogy: a chéderben.

Ez az állítás csak annyiban felel meg a való tényeknek, hogy ott, ahol van chéder, ott a gyermeket a chéder neveli. De vannak Máramarosban falvak s nagyon nagy számban, ahol nincs chéder. Ott 30—40 gyerek reggeltől napestig az országúton van. Nem futja tanítóra, a szülőnek nincs mit ennie, a gyermeknek sem adhat. — mire föl vegyen hát tanítót.

Ahol van tanító, ott feleszennedőn keresztül spórol a falu, hogy összerakja azt a 2—3 ezer lejt, amit a tanítónak „zema“ végén ki kell fizetni. Kiválasztják a szülő köztül a legmegbízhatóbban (óh, milyen súlyos probléma...) a gyermekek bezzák feléven át az 1—2 lejtet, ez a „megbízható“ szülő lapstromot vezet és fél év alatt összegyűjti a pénzt.

De előfordul, hogy egy-két „zema“ra kimarad a tanító, a gyermekeket az országútra bizzák, s a tfilin-nel együtt, egy új korszak kezdődik a gyermek életében, amikor megszűnnek a chéder gondok.

Nem esoda tehát, hogy amikor a máramarosi gyermek kikerül a chéderből, ez a ma sincs a zsidóságról. Valami költök ugyan az agyában, angyalokról, akik a földön jártak, élő emberekről, akik az égbe szálltak, arról az emberi leheletről, mely tengereket szárított ki. Látja azt a nagy távolságot, ami az ő tanulmánya és a való élet között van, bámulja a nagy irt, mely ott tárog előtte, undor fogja el attól, amivel a chéderben teletöltték a fejét s elfordul tőle, hogy sohse törődjön vele...

Ahogy a máramarosi zsidó tanító kinéz...

Milyen elemekből rekrutálódik a máramarosi zsidó tanítók serege?

Valamennyien ütődött, megnyomorodott emberek, akik az életben mindennel megpróbálkoztak, de semmijük sem sikerült.

Máramarosi kóbórlásaim során megszólaltam az egyik tanítót, Mendelnek hívják, régi ismerősöm, kipikus galut-sors. Se apja, se anyja, se rokona, sehol nincs

lajtromozva, egyetlen hivatalos akta sem tud az ő létezéséről. Huszonegy faluban ő tartják a legjobb melamednek.

— Nincs állampolgárságom — mondja Mendel — sorozásnál nem akarták tudomásul venni létezésemet nem kapok utlevelet, nem foghatok semmihez. Huszonegy éves vagyok és ide vagyok láncolva. Itt van az iskolám a templomban. 34 gyermeket tanítok. Reggel 5-től este 9-ig tanítok. Én vagyok egyébként a legjobban detált melamed az egész járásban, 5000 lejt kapok egy „zemanra“. Minden héten egy másik gazdánál kosztolok, s ott ahol kosztolok, alszom is.

— Az megy itt tanítónak — folytatja Mendel — aki az életben előzőleg mindent kipróbált. Vannak egykori mesteremberek, hajásárok, mindenki tanító lehet, mert ez a pálya nem igényel semmi felkészültséget. Vannak fiatalemberek is, akik tanultak valamit, akik 7—800 lejt akarnak keresni havonta, de ezeknek az élete egy szörnyű kálvária. Példásan kell élnenek, nem állhatnak szóba lányokkal, nem jut egy szabad perucik a maguk életére és szórakozására. Valamennyien tra-

gédiát hordanak magukban és piszkos, szomorú falak között temetik el fiatalságukat.

A máramarosi zsidó nevelés keresztmetszete

Ötvenkilenc helységben kerek 34 ezer zsidó él Máramarosban, de összesen egy zsidó elemi iskola van, melyet a szigeti ortodox hitközség tart fenn. A hitközség 170 ezer lejt fizet rá évente erre az iskolára s ma már akadnak komoly hangok, amelyek követelik ennek az egyetlen máramarosi zsidó iskolának a megszüntetését.

Annak a 22 ezer máramarosi zsidónak a számára, amely a falvakon lakik, nem létezik középiskolai oktatás. Az összes máramarosi falvakból 8—9 gyerek tanul középiskolában. S jellemző egy középiskolai tanárnak a kijelentése, mely szerint Borsáról, a legnagyobb máramarosi községből emberemlékezet óta zsidó gyermeket nem hoztak be a szigeti középiskolába.

Középiskolában szigeti szülők tanítják gyermekeiket. A szigeti Drágos Voda i-ceumban átlag 70 zsidó gyermek tanul, ugyanannyi a Domnita Ileana leánygimnáziumban, s azok, akik az előzőből kima radtak a társulati alsókereskedelmi iskolában próbálkoznak.

Vannak még Máramarosban jesivák és van Szigeten egy Bét Jákob iskola. Az esős korszakban, mindenképpen kompromitált intézmény, melynek létjogosultságában maguk a vezetők sem hisznek. A második az Agudának egy kísérleti isko-

lája, mely Szigeten hideg és könyörtelen részvétlenségre talált.

A jobb szülők lánygyermekéi a Szent Vince rend zárdájában tanulnak, S ez a körülmény kell, hogy aggasszon mindenkét, aki itt még szívében hordja az új generáció jövőjét.

Végigjártam Máramarost szétében-hosszában, kerestem 58 községben a zsidó iskolát, a zsidó néplélek műhelyét.

Elvezettek padlásokra és azt mondták, itt a zsidó iskola és elvezettek pinceódotokba és azt mondták, itt a zsidó iskola és elvezettek Szent Vince kolostorába és azt mondták, itt a zsidó iskola.

Arván, elhagyottan, országuton át, marha-hajásárok és elesett emberek és irgalmas nővérek kezeiben találtam a máramarosi zsidó gyereket.

S megsírtam a szikrákat, amelyek elhunynak, a vágy-paraszakat, miket elfoít a galut hamuja. Megsírattam a baldachin rudakat, melyekből koporsódeszka lesz a ciprusokat, amelyek elhervadnak a fűfák között és a viruló rózsákat, amelyekre ráborították a halotti leplet...

Ki lebbent fel szemeidről az agyag-leplet, Teitelbaum Chaim Zvi, Máramaros szigeti halott főrabijja? Hogy lássad: a nagy zsidó akarásból csak egy régi irás maradt.

Itt fekszik előttem: gyűrűt papir kopott betűkkel.

Lekoptak a betűk a sok-sok keserűségtől, amit okoztak.

A sok-sok keserűségtől és a nagy zsidó szegénységtől...

Schön Dezső

Megszigorítják Kolozsváron a bejelentések ellenőrzését

A bejelentőhivatal szerint Kolozsvár lakosságának a fele még ma sincs bejelentve a rendőrségen. Nem a bejelentőhivatal, hanem a sziguranca rendezte a minapi razziat

Cluj-Kolozsvár, július 26. (Az Új Kelet tud.) Mint megírjuk, tegnapielő a kolozsvári rendőrség razziat tartott, melynek során számos olyan egyén velek őrizetbe, akik személyazonosságát bizonyítványukat még nem újították meg. Ezzel kapcsolatban Chendi Károly, a bejelentőhivatal vezetője, a következőket mondotta munkatársunknak:

— A razziat nem a bejelentőhivatal csinálta, hanem a sziguranca. Minden évben, augusztus elseje előtt razzia van, mert az augusztus elsejei kommunista napra kell tenni óvintézkedéseket. Természetesen a rendőrség a rendes személyazonossági igazolványokat kérte a járőröktől és akiknek ez nem volt meg, azt előállították. Így egyes támadások, amelyek a sajtóban jelentek meg, ártatlanul érték a bejelentőhivatalt, amelynek törvényadta joga sincs ahhoz, hogy razziatkat rendezzen.

A bejelentőhivatal egyébként újabb felhívást bocsátott ki a város lakossá-

gához. A felhívásban a rendőrség azt közli, hogy

a város lakosságának legalább a fele még ma sincsen bejelentve a hivatalban.

A felhívás hivatkozik a vonatkozó örvényjavaslatra, mely felhatalmazza a rendőrséget, hogy nemcsak az utcán és nyilvános helyeken, de a lakásokban is kontrollálhatja a bejelentéseket. Közli azonban a felhívás, hogy az ellenőrzéssel megbízott rendőrségi közegeknek nincs joguk átkasszalni és semmiféle közvetítést nem vállalhatnak. A közönség kötelessége, hogy a lakásokban megjelenő tisztviselőnek a bejelentőlapokat felmutassa, a nem érvényes vagy nem láttamozott igazolványokat az ellenőr elkobozhatja.

A bejelentőhivatal a közönséget felszólítja, hogy minden olyan tisztviselőről, aki munkája közben visszaélés követ el, jelentést tegyen a hivatal vezetőjénél.

Az egész világon gyenge a gabonatermés

A román exportőrök remélik, hogy az ország ebben az évben nagymennyiségű gabonát fog exportálhatni, még pedig kedvező árak mellett

Bucuresti Bukarest, július 28. (Az Új Kelet tud.) A világ ezévi gabonatermése — a földművelésügyi minisztériumhoz beérkezett jelentések szerint — mennyiségileg jóval gyengébb az előző éveknél. A washingtoni mezőgazdasági hivatal által kiadott jelentés szerint Amerikában egyedül 240 millió bushel az ezévi termési deficit. A gyöngye termést különösképpen a kedvezőtlen tavaszi időjárás idézte elő. A jelentés nyilvánosságra jutása áremelkedést idézett elő a buza világ piacon. Általános vélemény szerint az ezévi amerikai termés nem fedezi a szükségletet, úgy, hogy az előző évi terméséből visszararadt mennyiségeket is kénytelenek lesznek igénybevenni a fogyasztás szükségleteinek kielégítésére.

Mint hogy a főbb gabonaneműekben is gyenge, sőt egyenesen rossz termés mutatkozik ezidén, szakkörökben szá-

molnak azzal, hogy Amerika ebben az esztendőben egyáltalán nem fog a világgiazi konkurencia szempontjából szerepet játszani. Annál is inkább, minthogy Roosevelt rendelkezése mintegy 50 millió bushel búzát tartalékolniok is kell az amerikaiaknak, esetleges pánik kitérésének esetére. Kedvezőbbek a kanadai terméshírek. Az elmúlt hónapban gyakori esőzések feljavították a termést és véget vetettek a winniepegi börzén folyó Hosszspekulációnak, melyet a rossz amerikai terméshírek támasztottak alá. Kanada tehát közepesnek ígérkező termése mellett bizonyos mennyiségeket az export rendelkezésére bocsáthat. Argentínában a katasztrófális szárazság akadályozta meg a termés kedvező alakulását. Ausztráliában viszont idejében esett az eső ahhoz, hogy megmentse a teljesen rossznak ígérkező termést.

Romániában az utóbbi hetekben az ál-

landó esőzések félbeszakították a mező munkálatokat. Amerikai mérték szerint holdonként 7 bushel átlagos termés számíthat, míg egyes, hangsúlyozottabban mezőgazdasági jellegű megyékben a termés ennek a dupláját is elérheti. Jugoszláviában a kedvezőtlen időjárás folytán a termés 1 millió tonnával kevesebb lesz az elmúlt évvel szemben. A kivételre váró felesleg így nem fogja meghaladni a 200.000 tonnát, amelybe beszámítónak az elmúlt évről visszararadt tartalék készletek is. Lengyelországból a szárazság folytán pesszimista hírek érkeznek az ezévi termés alakulására vonatkozólag. Ugyancsak az esőzés hiánya következtében az angolai buza is gyengének ígérkezik. Jobbak a kilátások Franciaországban, ahol átlag 89 millió mérmázsával lesz kevesebb a termelt buzamenyiség, mint az előző esztendőben. Németországban és Olaszországban a termés rendkívül gyenge. Ezek az országok kénytelenek lesznek nagymennyiségű gabonát importálni. Szovjetországnak buzatermése ugyanakkor jóval gyengébb az átlagosnál, rozstermése pedig oly rossz, amintre a háború óta még nem volt példa.

A román exportőrök általában igen optimista módon ítélik meg a helyzetet. Remélik, hogy Románia nagymennyiségű gabonát fog exportálhatni és hogy a kedvező konkurenciális viszonyok közepette jobb árakat fognak elérni, mint az előző esztendőben.

Szerezzen butoraink

minőségéről információt vevőinktől!

Ezek címjegyzékét készséggel elküldjük!

Székely & Réti

Butorgyár Rt.-től, Targu-Mures.
Fiókok: Bucuresti—Brasov

Nagy tüntetések a Saarvidéken a nemzeti szocialista Németország ellen

Saarbrücken, július 26. A saarvidéki helyi politikai helyzet a végsőkéig kiéleződött. A Saarvidéki Német Front, a német nemzeti alapon álló pártok szövetsége, amely teljesen a németországi nemzeti szocialista párt befolyása alatt áll, egyre ésebb harcra folytat a franciák támogatását élvező szeparatista érzelmi munkásság és a Németországi elmenekült emigránsok ellen.

Ennek az elkeseredett harcnak volt a következménye a keddi revolveres merénnyel is, amelyet a Német Front egyik volt tagja követett el a saarvidéki rendőrség szolgálatában álló Machts rendőrbiztos ellen, aki német szocialista emigráns.

Ennek a merényletnek az előzménye a múlt hét esütörtökjére nyúlnak vissza, amikor a saarvidéki rendőrség egyik osztálya megszállta a Német Front Water moostrossen lévő házát és Machts rendőrbiztos vezetésével házkutatást tartott az épületben. Machts erélyes fellépése követ kezében a házkutatás tartama alatt többszázfajta nacionalista tömeg gyűlt össze a párt helyiség előtt és viharosan tüntetett Machts ellen. Az emigráns rendőrbiztosnak csapatmegerősítéseket kellett kérnie, amelyek azután szétkergették a német tüntetőket. Már ez az eset is olyan nagy izgatást keltett a német lakosság körében, hogy a saarvidéki kormánybizottság szükségesnek tartotta hivatalos jelentés kiadását, amelyben azt állítja, hogy a rendőrség igen korrekten járt el és hogy Machts rendőrbiztos csak közelelőleg tette feljelentést. A kommiuniké szerint egyébként az ügyesség vizsgálatot indított, hogy megállapítsa, van-e valamilyen alapja azoknak a panaszoknak, hogy Machts provokálja a nemzeti érzelmi német lakosságot.

A nemzeti szocialista német lapokat közben irtalmatlanul tiltják be Saarbrückenben. A baloldali szeparatista lapokban most az a terv merült fel, hogy tiltásuk meg a német rádió adásainak védelmét a Saarvidéken.

A Neue Saarpost című szeparatista lap azt követeli, hogy egytől öt évig terjedő börtönbüntetéssel sújtsák azokat a saarvidéki lakosokat, akik a német rádiót hallgatják.

A baloldali szeparatisták egyre-másra tartják népgyűléseket, amelyeken a nemzeti szocialista Németország elleni tüntetések és az követelik, hogy maradjon a Saarvidék továbbra is népszövetségi köz igazgatás alatt. A népgyűléseknek határozatlan anafasiszta jellegük van.

Párizs, július 26. (Havas.) Saarbrückenben tegnap házkutatást tartottak a német areonál székelyén. A házkutatás során Rupperesberg hamburgi poárgmester séregette az eljáró rendőroket, mire letartóztatták.

Köteles a válás a „megrögzött bűnöstől”

Az igazságügyminisztérium elrendelte, hogy megrögzött bűnösök házastársai szentül minden további nélkül bontópárt indíthatnak. Közvetlen a rendelet megjelenése előtt már el is hangzott a marienwerderi főtörvényszéken egy ítélet, amely kimondja, hogy azokat a házasságokat, amelyekben az egyik fél megrögzött bűnöző, fel kell bontani.

A „megrögzött bűnöző” — mint ismeretes — új fogalom Németországban és az ilyeneket az új törvények értelmében koncentrációs táborokban helyezik el. A megrögzött bűnözőkkel kötött házasság felbontását abban az esetben is kérni kell, ha az egyik házastfél csak most ébredt annak tudatára, hogy házastársa a megrögzött bűnözők kategóriájába tartozik. A rendelet indokolása szerint a nemzeti szocialista propaganda felvilágosítja a házastársakat, hogy kit kell megrögzött bűnözőnek tekinteni és ilyen esetben a másik házastfélnek egyenesen kötelessége a házasság felbontása, tekintettel arra, hogy a megrögzött bűnözők ivadékai nem csak testiileg, hanem szellemileg és erkölcsileg is terhelten jönnek a világra, az új Németországnak pedig fajtiszta és egészséges emberekre van szüksége.

A porosz kultusz-kormány természetvédelmi kormánybiztosokat nevezett ki az egyes kerületekbe. A természetvédelmi kormánybiztosok állami hivatalnokok, akiknek az a kötelességük, hogy gondoskodjanak a németországi természeti szépségek védelméről. A kormánybiztosok fő-

öttes hatósága a Berlinben székelő természetvédelmi központ.

Párizs, július 26. A Havas-iroda berlini tudósítója utal arra, hogy Neurath külügyminiszter württembergi birtokán tartózkodik és nem is igyekszik rövidesen visszatérni Berlinbe. A tudósító hivatalos körökben érdeklődött, hogy mikor fogja Neurath külügyminiszter elmondani bejelentett beszédét, és mikor fogja megtenni nyilatkozatát az európai egyez-

mények kérdésében. A tudósító azt a válasszal kapta, hogy a külügyminiszter nyilatkozatait a helyzet nem teszi sürgössé tekintettel arra, hogy politikai holtaszón van és így a külügyminiszter ráér arra, hogy későbbi időpontban foglaljon állást az egyezmény-rendszerekkel szemben. Egyébként, mint a tudósító megjegyzi, német hivatalos körökben kedvezően ítélik meg Beck lengyel külügyminiszter utazásait a Balti-áramokban.

A bayreuthi ünnepi játékok megnyitása alkalmából leleplezték Bayreuthban a nemzeti szocialista mozgalom első emlékművét. Az emlékmű egy óriási horogkeresztet ábrázol, amely fölött egy ökölbe szorított kéz kigyókat nyom szét. Az emlékművet dr. Ley, a német munkásfront vezetője leplezte le, Hitler kancellár, aki a bayreuthi ünnepi játékok megnyitása alkalmából szintén Bayreuthban tartózkodott, nem vett részt az ünnepségen.

Meghalt Coty a világhírű párizsi illatszergyáros

Párizs, július 26. Szükszavu tájára: jelentés számol be arról, hogy Francois Coty, a világhírű illatszergyáros tegnap este Versaillesben váratlanul meghalt. Coty nevét a világháború követő évek tették ismeretessé. Az infláció fényűző és könnyen költelező korszakából talán senki nem tudott annyi profitot huzni, mint Francois Coty, aki pipere cikkeivel elárasztotta az egész világot, hihetetlen vagyonra téve szert. Gyártmányai éveken keresztül ugyyszólván monopóliumot képeztek a világpiacra és mesébe menő üzleteit csak az utóbbi években csökkentette

le a gazdasági krízis. Mint a parvenükél általában, neki is politikai ambíciói voltak. Néhány évvel ezelőtt megvásárolta a Figaro című nagy párizsi napilapot, majd egy olcsóbb bulvárd lap kiadását is finanszírozta. Lapjainak hasábjain kispofgári származásához és osztályhelyzetéhez mérten a jobboldali mozgalmakat támogatta: egyik istápolója volt az antiszemita veletásu Action Française-nek is. Legutóbbi választások alatt egyik fiatal óriási pénzáldozatok árán képviselőnek is megválasztotta.

Maniu Gyulát és Vaida Sándort ma hallgatja ki a Skoda-bizottság

Lázár Illés vallomása Goga és Zeletzky találkozásáról. Vaida nagyszabású leleplezésekre készül

Bucuresti-Bukarest, július 26. Az Uj Kelet tud.) A Skoda-bizottság tegnap este dr. Lázár Illés volt nemzeti parasztpárti képviselőt hallgatta ki, aki elmondotta, hogy a Skoda-cég jogtanácsosa volt és egyébként is baráti kapcsolatok fűzték Zeletzkyhez. Kijelenti, hogy nem Mircea Vaida törte le a házkutatás alkalmával a cég Wert heil-kasszára alkalmazott pecsétet. Cáfolja, mintha azt állította volna, hogy Iunian különböző intervencióért 18 millió lejt kapott volna Skodától. Elmondja, hogy nagyon sokan, akik ma purifikátorként igyekeznek Zeletzkyvel szemben fellépni, nem is oly hosszú idővel ezelőtt igyekeztek anyagi hasznot huzni belőle. Zeletzky elmesélte neki egyebek között, hogy

1932-ben egy Papamihailopol nevű egyén utján meghívást kapott Goga Octavianhoz, akit felkeresett lakásán. Másnap ez a Papamihailopol felkereste Zeletzkyt és pénzt kért tőle az újból megindítandó Tara Noastra című lapja számára. Zeletzky nem teljesítette a kérést. Papamihailopot azután elbocsátották a laptól, állítólag Goga intervenciójára.

Ismét Iunian 3 milliója Kijelenti a továbbiakban Lázár Illés, hogy meggyőződése szerint Zeletzky ellen valóságos hajszra folyt, részleteket közöl a hadbíróági tárgyalás kulisszatitkairól, majd az elnök kérdésre kijelenti, hogy a Zeletzky val-

lomasába bevezetett hamisításra vonatkozó fényképmásolatokat Macekától, a Skoda-cég titkárától kapta. E másolatokból néhányat átadott Vaida Sándornak, aki annakidején miniszterelnök volt, néhányat pedig átadott Maniunak.

Ma délelőtt Lázár Illés folytatta vallomását, majd Samsonovici tábornok, volt vezérkari főnököt és volt hadügyminisztert hallgatta ki a bizottság, aki a hadsereg felszereléséről és az ezzel kapcsolatos szakkérdésekről tájékoztatta a bizottságot. A délutáni órákban Mihalache kihallgatására került sor. A nemzeti parasztpárt elnöke megerősítette, hogy Mirio az ő jelenlétében is említést tett arról, hogy Iunian különböző ügyvédi tanácsokért 3 millió lejt kapott a Skoda-művektől.

Vaida és Maniu leleplezése

Pénteken délelőtt került sor Vaida Sándor kihallgatására, míg Maniu Gyulát délután 4 órára idézte be a bizottság. Vaida magával vitte a fővárosba a Tilea által Prágából hozott felvilágosítások anyagát és hir szerint minden személyi, vagy politikai momentumra való tekintet nélkül fel fogja tártani a bizottság előtt hogy kik és milyen összegeket kaptak Skodától a nagy szerződés aláírásával kapcsolatosan. Kihallgatása előéppen ezért nagy érdeklődéssel néznek. Hasonlóképpen feszült érdeklődés várja Maniu Gyula kihallgatását is. A nemzeti parasztpárt volt vezetője be fogja mutatni a bizottság előtt az eredeti bizonyítékát annak, hogy a hadbíróági eljárás során egy Zeletzky vallomásába csempészett passzussal igyekeztek őt és családját kompromittálni.

Itt említjük meg, hogy Pomponiu ezredes, katonai ügyész, akit Zeletzky vallomásának meghamisításával vádolnak, vizsgálatot kért maga ellen.

Bucuresti-Bukarest, július 26. A Dimineata értesülése szerint a liberális kormány összetételében jelentéktelen változás fog a napokban bekövetkezni. Paul Angelescu tábornokot, aki jelenleg a hadügyminisztérium hadifelszerelési osztályát vezeti, miniszteri rangban, hadügyminiszterre fogja kinevezni az uralkodó. A hadifelszerelési osztály vezetését Tatarescu miniszterelnök veszi át, aki eddig a hadügyi tárca ügyeit is zsírálta és aki Párizsban az ország felfegyverzésével kapcsolatosan fontos tárgyalásokat folytatott.

Beteg a miniszterelnök

Bucuresti-Bukarest, július 26. Tatarescu miniszterelnök állapota javult, láza ma reggel 37,1 fok volt, de ágyban kell maradnia teljes felgyógyulásáig.

Bucuresti-Bukarest, július 26. Julius 28-án, szombaton Curtea de Argesben keletiszteletet tartanak Ferdinand király halálának 7 éves évfordulóján. Az istentiszteletet Miron Christea pátriárka fogja celebrálni az ország összes metropolitáinak és püspökeinek segédletével. Az udvar, a kormány tagjai és a magasrangú tisztviselők különvonaton mennek Argesbe, ahova Ferdinand király uralmának összes miniszterei is hivatalosak.

Bucuresti-Bukarest, július 26. A Lupta ügy értesült, hogy a jövő parlamenti ülészakban módosítják a sorozási törvényt, amelybe bizonyos szankciókat fognak bevezetni a licencot végzettek és fiatal egyetemi hallgatók ellen, akik kivonják magukat a premilitaris törvény intézkedéseitől. Ugyszintén olyan javaslatot akarnak beterjeszteni, mely szerint megvonják a leszállított katonai szolgálat kedvezményét azoktól a jogosult fiatal emberektől, kik rendezavaró aktusokra vetemednek az egyetemen vagy az utcán.

DAS SCHWARTZBUCH

Tatsachen und Dokumente Die Lage der Juden in Deutschland 1933. A párizsi Zsidó Comité kiadásában most jelent meg 534 oldal, szenzációs dokumentumok és adatok. Ára 300 lejt. Megrendelhető az Uj Kelet könyv. osztályában.

söt 2 éven belüli... gazdasági adósk... tökéengedmenyt... ndegyik pénzinté... lyezéseiknek hány... városi és hány... zögazdasági kon... teket, melyeknek... zben mezögazdák... 70 százalék vesz... román városi hi... eteknek azonban... os a veszteségük... azonban vennünk... zezeteket nemcsak... más adósknál is... akiknek nincsenek... tén jelentékeny... k óta tartó súlyos... ásta a kereske... hadfoglalkozásuk... t, hogy ezek az... fizetési kötelezett... kig eleget tenni... k hozzá akarnak... ezekkel az adó... lentékeny enged... ziók adósk közül... yi részletben, a... k 17 évi részlet... gaikat, a törvény... esökkenés alá eső... alatt fognak be... khez... nyek után a kon... pénzintézetek meg... megfelelőleg hitele... veteléseiknek leg... kát fogják 5-10... várható ajánla... formák, mert az... tó bank aktívái... g... ny szerint a vesz... ny is részesül... nverzión törvény... a betevők kény... A bankok már... seikkel az egyez... rei, Romániának... n gabonája expor... értékekben. E meny... yalások folynak a... al. — Tegnap este... legfőbb munkata... kormányzó elnök... banktörvény vég... tatták meg, ame... miniszter hazaér... kibocsátanak... 76... 77... 78... 79... 80... 81... 82... 83... 84... 85... 86... 87... 88... 89... 90... 91... 92... 93... 94... 95... 96... 97... 98... 99... 100... 101... 102... 103... 104... 105... 106... 107... 108... 109... 110... 111... 112... 113... 114... 115... 116... 117... 118... 119... 120... 121... 122... 123... 124... 125... 126... 127... 128... 129... 130... 131... 132... 133... 134... 135... 136... 137... 138... 139... 140... 141... 142... 143... 144... 145... 146... 147... 148... 149... 150... 151... 152... 153... 154... 155... 156... 157... 158... 159... 160... 161... 162... 163... 164... 165... 166... 167... 168... 169... 170... 171... 172... 173... 174... 175... 176... 177... 178... 179... 180... 181... 182... 183... 184... 185... 186... 187... 188... 189... 190... 191... 192... 193... 194... 195... 196... 197... 198... 199... 200... 201... 202... 203... 204... 205... 206... 207... 208... 209... 210... 211... 212... 213... 214... 215... 216... 217... 218... 219... 220... 221... 222... 223... 224... 225... 226... 227... 228... 229... 230... 231... 232... 233... 234... 235... 236... 237... 238... 239... 240... 241... 242... 243... 244... 245... 246... 247... 248... 249... 250... 251... 252... 253... 254... 255... 256... 257... 258... 259... 260... 261... 262... 263... 264... 265... 266... 267... 268... 269... 270... 271... 272... 273... 274... 275... 276... 277... 278... 279... 280... 281... 282... 283... 284... 285... 286... 287... 288... 289... 290... 291... 292... 293... 294... 295... 296... 297... 298... 299... 300... 301... 302... 303... 304... 305... 306... 307... 308... 309... 310... 311... 312... 313... 314... 315... 316... 317... 318... 319... 320... 321... 322... 323... 324... 325... 326... 327... 328... 329... 330... 331... 332... 333... 334... 335... 336... 337... 338... 339... 340... 341... 342... 343... 344... 345... 346... 347... 348... 349... 350... 351... 352... 353... 354... 355... 356... 357... 358... 359... 360... 361... 362... 363... 364... 365... 366... 367... 368... 369... 370... 371... 372... 373... 374... 375... 376... 377... 378... 379... 380... 381... 382... 383... 384... 385... 386... 387... 388... 389... 390... 391... 392... 393... 394... 395... 396... 397... 398... 399... 400... 401... 402... 403... 404... 405... 406... 407... 408... 409... 410... 411... 412... 413... 414... 415... 416... 417... 418... 419... 420... 421... 422... 423... 424... 425... 426... 427... 428... 429... 430... 431... 432... 433... 434... 435... 436... 437... 438... 439... 440... 441... 442... 443... 444... 445... 446... 447... 448... 449... 450... 451... 452... 453... 454... 455... 456... 457... 458... 459... 460... 461... 462... 463... 464... 465... 466... 467... 468... 469... 470... 471... 472... 473... 474... 475... 476... 477... 478... 479... 480... 481... 482... 483... 484... 485... 486... 487... 488... 489... 490... 491... 492... 493... 494... 495... 496... 497... 498... 499... 500... 501... 502... 503... 504... 505... 506... 507... 508... 509... 510... 511... 512... 513... 514... 515... 516... 517... 518... 519... 520... 521... 522... 523... 524... 525... 526... 527... 528... 529... 530... 531... 532... 533... 534... 535... 536... 537... 538... 539... 540... 541... 542... 543... 544... 545... 546... 547... 548... 549... 550... 551... 552... 553... 554... 555... 556... 557... 558... 559... 560... 561... 562... 563... 564... 565... 566... 567... 568... 569... 570... 571... 572... 573... 574... 575... 576... 577... 578... 579... 580... 581... 582... 583... 584... 585... 586... 587... 588... 589... 590... 591... 592... 593... 594... 595... 596... 597... 598... 599... 600... 601... 602... 603... 604... 605... 606... 607... 608... 609... 610... 611... 612... 613... 614... 615... 616... 617... 618... 619... 620... 621... 622... 623... 624... 625... 626... 627... 628... 629... 630... 631... 632... 633... 634... 635... 636... 637... 638... 639... 640... 641... 642... 643... 644... 645... 646... 647... 648... 649... 650... 651... 652... 653... 654... 655... 656... 657... 658... 659... 660... 661... 662... 663... 664... 665... 666... 667... 668... 669... 670... 671... 672... 673... 674... 675... 676... 677... 678... 679... 680... 681... 682... 683... 684... 685... 686... 687... 688... 689... 690... 691... 692... 693... 694... 695... 696... 697... 698... 699... 700... 701... 702... 703... 704... 705... 706... 707... 708... 709... 710... 711... 712... 713... 714... 715... 716... 717... 718... 719... 720... 721... 722... 723... 724... 725... 726... 727... 728... 729... 730... 731... 732... 733... 734... 735... 736... 737... 738... 739... 740... 741... 742... 743... 744... 745... 746... 747... 748... 749... 750... 751... 752... 753... 754... 755... 756... 757... 758... 759... 760... 761... 762... 763... 764... 765... 766... 767... 768... 769... 770... 771... 772... 773... 774... 775... 776... 777... 778... 779... 780... 781... 782... 783... 784... 785... 786... 787... 788... 789... 790... 791... 792... 793... 794... 795... 796... 797... 798... 799... 800... 801... 802... 803... 804... 805... 806... 807... 808... 809... 810... 811... 812... 813... 814... 815... 816... 817... 818... 819... 820... 821... 822... 823... 824... 825... 826... 827... 828... 829... 830... 831... 832... 833... 834... 835... 836... 837... 838... 839... 840... 841... 842... 843... 844... 845... 846... 847... 848... 849... 850... 851... 852... 853... 854... 855... 856... 857... 858... 859... 860... 861... 862... 863... 864... 865... 866... 867... 868... 869... 870... 871... 872... 873... 874... 875... 876... 877... 878... 879... 880... 881... 882... 883... 884... 885... 886... 887... 888... 889... 890... 891... 892... 893... 894... 895... 896... 897... 898... 899... 900... 901... 902... 903... 904... 905... 906... 907... 908... 909... 910... 911... 912... 913... 914... 915... 916... 917... 918... 919... 920... 921... 922... 923... 924... 925... 926... 927... 928... 929... 930... 931... 932... 933... 934... 935... 936... 937... 938... 939... 940... 941... 942... 943... 944... 945... 946... 947... 948... 949... 950... 951... 952... 953... 954... 955... 956... 957... 958... 959... 960... 961... 962... 963... 964... 965... 966... 967... 968... 969... 970... 971... 972... 973... 974... 975... 976... 977... 978... 979... 980... 981... 982... 983... 984... 985... 986... 987... 988... 989... 990... 991... 992... 993... 994... 995... 996... 997... 998... 999... 1000... 1001... 1002... 1003... 1004... 1005... 1006... 1007... 1008... 1009... 1010... 1011... 1012... 1013... 1014... 1015... 1016... 1017... 1018... 1019... 1020... 1021... 1022... 1023... 1024... 1025... 1026... 1027... 1028... 1029... 1030... 1031... 1032... 1033... 1034... 1035... 1036... 1037... 1038... 1039... 1040... 1041... 1042... 1043... 1044... 1045... 1046... 1047... 1048... 1049... 1050... 1051... 1052... 1053... 1054... 1055... 1056... 1057... 1058... 1059... 1060... 1061... 1062... 1063... 1064... 1065... 1066... 1067... 1068... 1069... 1070... 1071... 1072... 1073... 1074... 1075... 1076... 1077... 1078... 1079... 1080... 1081... 1082... 1083... 1084... 1085... 1086... 1087... 1088... 1089... 1090... 1091... 1092... 1093... 1094... 1095... 1096... 1097... 1098... 1099... 1100... 1101... 1102... 1103... 1104... 1105... 1106... 1107... 1108... 1109... 1110... 1111... 1112... 1113... 1114... 1115... 1116... 1117... 1118... 1119... 1120... 1121... 1122... 1123... 1124... 1125... 1126... 1127... 1128... 1129... 1130... 1131... 1132... 1133... 1134... 1135... 1136... 1137... 1138... 1139... 1140... 1141... 1142... 1143... 1144... 1145... 1146... 1147... 1148... 1149... 1150... 1151... 1152... 1153... 1154... 1155... 1156... 1157... 1158... 1159... 1160... 1161... 1162... 1163... 1164... 1165... 1166... 1167... 1168... 1169... 1170... 1171... 1172... 1173... 1174... 1175... 1176... 1177... 1178... 1179... 1180... 1181... 1182... 1183... 1184... 1185... 1186... 1187... 1188... 1189... 1190... 1191... 1192... 1193... 1194... 1195... 1196... 1197... 1198... 1199... 1200... 1201... 1202... 1203... 1204... 1205... 1206... 1207... 1208... 1209... 1210... 1211... 1212... 1213... 1214... 1215... 1216... 1217... 1218... 1219... 1220... 1221... 1222... 1223... 1224... 1225... 1226... 1227... 1228... 1229... 1230... 1231... 1232... 1233... 1234... 1235... 1236... 1237... 1238... 1239... 1240... 1241... 1242... 1243... 1244... 1245... 1246... 1247... 1248... 1249... 1250... 1251... 1252... 1253... 1254... 1255... 1256... 1257... 1258... 1259... 1260... 1261... 1262... 1263... 1264... 1265... 1266... 1267... 1268... 1269... 1270... 1271... 1272... 1273... 1274... 1275... 1276... 1277... 1278... 1279... 1280... 1281... 1282... 1283... 1284... 1285... 1286... 1287... 1288... 1289... 1290... 1291... 1292... 1293... 1294... 1295... 1296... 1297... 1298... 1299... 1300... 1301... 1302... 1303... 1304... 1305... 1306... 1307... 1308... 1309... 1310... 1311... 1312... 1313... 1314... 1315... 1316... 1317... 1318... 1319... 1320... 1321... 1322... 1323... 1324... 1325... 1326... 1327... 1328... 1329... 1330... 1331... 1332... 1333... 1334... 1335... 1336... 1337... 1338... 1339... 1340... 1341... 1342... 1343... 1344... 1345... 1346... 1347... 1348... 1349... 1350... 1351... 1352... 1353... 1354... 1355... 1356... 1357... 1358... 1359... 1360... 1361... 1

Próba légiháboru London felett!

Romhalmazzá lehetett volna lőnni az angol fővárost. Mialatt a légi támadás elleni védekezés főpróbája folyt, súlyosan bíralták a kormányt a felfeszített fegyverkezési verseny miatt

London, július 26. Hétfő reggel megkezdődött Angliában az angol légi haderő példátlanul nagyarányu gyakorlata. Valóságos próbaháboru indult. Sir Róbert Brooke Pohan légügyi főfelügyelő vezetésével a védekező „északi ország” Anglia egész területe volt, kivéve a Liverpool—portlandi vonalkó nyugatra és a Lincoln—Liverpooltól északra eső területet. A tízennégy vadász és tizenkét felderítő rajból összesen 180 gépből álló haderőről P. B. Joubert de la Ferté légi almarész vezetője. Főhadiszállása az auxbridgei repülőtábor volt.

720 repülőgép London felett

Az ellenséges „déli állam” a La Manche csatorna és az Északi tenger déli részeire terjedt ki. Képzeltbeli partja Washtól Portlandig nyúlik és 116 nappali és 80 éjjeli bombavetőgépből álló haderejét H. R. Nicholes, valamint P. H. Playfair légi almarész vezetői vezették. Ezenkívül résztvett a gyakorlatban nyolc gáz-bombavetőraj, négy elhárító osztály, két megfigyelő eskadrill, összesen 720 repülőgép, valamint valamennyi légi megfigyelő, jelző és repülő üzemelési alakulat, a legújabb hangfogók és jelzőkészülékekkel, fényszórókkal és elhárító tütegekkel. A támadások meghatározott stratégiai pontokat — katonai főparancsnokság, minisztériumok székhelye, kikötők, gyárak, raktárak — vettek célba töltetlen bombáikkal. A találatokat fénycélzógépek segítségével állapították meg.

A „bukó bombázás” premierje

A hadgyakorlatok lefolyásáról egyben a következő tudósítás számol be:

Anglia déli részéről öt önálló repülőraj indult el azzal a parancsal, hogy London támadja meg és annak közepületét bombázza. Az öt repülőraj két tartalék raj kíséretében a kora délutáni órákban startolt a főváros felé. Amikor a főváros közelébe érkeztek, az északi repülőraj parancsnoksága utnak indította a London védelmére kirendelt nyolc vadászgépből álló rajt. London felett folyt le a harc. A támadó légi hadseregnek hét célpontot sikerült bombáznia, anélkül, hogy ebben megakadályozták volna. Ezuttal elsősorban működött az új megfigyelő szolgálata, amely pontosan eleget tett kötelességének.

Négy másodperccel az „ellenséges” repülőgépek feltűnése után, a London védelmére intéző parancsnokság már tudott a készülő támadásról és két perc múlva már startoltak is a London védő repülőrajok. Érdekos, hogy a London feletti légi területet százötven fényszóró világította be.

Először próbálták ki az úgynevezett „bukó bomba támadást”, amely abból áll, hogy a repülőgép, nagy magasságból színté alácsap és a föld közelében dobja ki bombáit.

Romhalmazzá lehetett volna lőnni Londont

A Daily Mail repülőgépe, harmincöt egységből álló repülőraj után haladt és pontos megfigyeléseket eszközölt. A lap megírja, hogy a határmas légi hadseregnek, a legesekélyebb ellenállás nélkül sikerült London fölé eljutni. Ha a támadás nem hadijáték, hanem valóság lett volna, akkor repülőrajok minden nehézség nélkül elpusztíthatták volna, a Tower-t, a Buckingham palotát, a parlamentet, a különböző kaszárnyákat, a hadügyminisztériumot, a katonai arzenált.

A flotta London nyugati részén végighaladt anélkül, hogy ellenséges gépet is láttak volna. A valóságban London nyugati részében kö kövön nem maradt volna, ha a 35 gép szabadjára dobhatja le bombáit. Hasonló komoly támadás — írja a Daily Mail — romhalmazzá változtathatta volna az összes londoni újságépületeket.

Kedden reggel, a légi hadgyakorlatok folytatódtak. Egész London hangos, a motorzúgástól.

Amíg a próbaháboru folyt, a lordok házában, a munkáspárt kikelt a fegyverkezés agyonhajszolása ellen

London, július 26. A lordok házában tegnap folytatódatosan tárgyalták a légi felszerelésről szóló kormányjavaslatot. Az ülés elején a munkáspárt bizalmatlansági javaslatot nyújtott be. Lord Ponsonby hosszasán indokolta a munkáspárt bizal-

matansági indítványát, a kormány fegyverkezési politikája miatt.

Lord Londonderry légi hadügyminiszter válaszolt a bejelentésre és közölte, hogy az Egyesült Államok, Franciaország, Oroszország, Japán, Svédország, Svájc, Belgium, Jugoszlávia és Törökország lázasan fegyverkeznek úgy a levegőben, mint a földön, tehát, akarva-nemakarva Angliának szembe kell néznie a való helyzettel.

— Nem öröm nekünk — mondotta Londonderry lord — állandóan fegyverek között élni, de felelősek vagyunk Anglia békéjéért és az angol nép nyugalmáért. Luther szavaival vagyok kénytelen válaszol-

Németországban menekülnek a márkától

Nagy kereslet drágakövek iránt. Anglia bizik a márkában. Infláció, vagy újabb felfordulás?

A német valuta körül megint érdekes események játszódnak le a nemzetközi piacokon. Feltűnő jelenség volt már a német rohamosztások palotaforradalmának napjaiban, hogy a márka nem vesztett árfolyamából, holott ilyen események elsősorban rendszert a pénz intervallutáris árfolyamában szoktak visszatükrözödni. A német márka azonban rendületlenül tartotta árfolyamát az alatt is, amíg Hitler eljuttatta hívei felkelését. A márka azóta is szilárd minden külföldi piacon, árfolyama még emelkedett is. Ez a szilárdság azonban sokkal inkább mutatkozik külföldi piacokon, mint magában Németországban.

A német vagyonos osztály — mint egy párizsi távirat hírül adja — örült drágakő vásárlásokba kezdett, mint-hogy a költött deviza-gazdálkodás mellett idegen pénzt egyáltalán nem, vagy csak nagyon drága áron lehet kapni. Párizsból, Londonból és főképpen Hollandiából nagyarányu drágakő csempészes indult meg s ma az ékszerféleknek legjobb piaca Németország. Az emberek két eshetőségtől félnek: bizonyosra veszik, hogy még karácsony előtt újabb forradalomra kerül a sor s ennek következtében vagy akár anélkül is újabb infláció esedékes, amely éppúgy nullára szállítja le a márka értékét, mint a háborút követő időkben, amikor milliárdokat kellett adni egy csésze teáért.

Akár van alapja a német tőkés félelmének, akár nincs, az kétségtelen, hogy a külföld nem látja ilyen sötétnek a helyzetet. Jellemző erre nézve az a hír, hogy az angol kormány állítólag hajlandó nagyobb kölcsönt folyósí-

ni: „Itt állunk és nem tehetünk másképp.” Ezután lord Ponsonby emelkedett fel, hogy lord Londonderry beszédére válaszoljon, amikor hírtelen a London felett gyakorlatozó repülőgépek zaja töltötte be a lordok házának üléstermét.

— Nyilván — mondotta lord Ponsonby — közben az ég felé mutatott — tervszerű ez a rendezés, hogy a légi támadás egybeesik a légi hadi felszerelési vitával. Condoljanak arra, hogy ezek a repülőgépek máshol is megjelennek, sőt ha így haladunk, más céllal fognak megjelenni békés polgárok háza felett. Elképzelhetik képviselőtársaim, hogy milyen pánikszerű a hangulat most is világszerte. Nem vállalhatjuk azt a felelősséget, hogy ezt a pánikhangulatot most még csak növeljük.

Lord Ponsonby beszéde után az elnök szavazás alá bocsátotta a munkáspárt bizalmatlansági indítványát, melyet a lordok háza 54 szavazattal kilenc ellenében elvetett.

tani a német kormányra. Nem valószínű, hogy az állítólag fenyegető anarchisztikus veszély fennforgása esetén az angol kormány hitelt nyitna Németországnak. A német valuták árfolyama emelkedésben van s ez a tény az angol piac optimizmusát támasztja alá. A szabad márká árfolyama Párizsban 5.94, a Register márkáé 35.5, a Kredit-márkáé 50, az Effekten márkáé pedig 62 százalék. Ennek az árfolyam emelkedésnek magyarázatul azt adják elő, hogy hetek óta nincs márka ajánlat a külföldi piacokon.

Az utolsó héten pláne nagy kereslet volt német valutában, még pedig szovjet számlára. Oka lehet az árfolyamemelkedésnek az is, hogy a tranzfermórium éltelbéléstése következtében az aranyfedezet csökkenése megállt, sőt növekedni is kezdett. Az ország belsejében mindezek dacára bizalmatlanság uralkodik a márkával szemben s csak a következő hónapok eseményei fogják megmutatni, hogy a külföld optimizmusa vagy a belső pesszimizmusa volt-e jogosult?

ב"ה
חברת תלמוד תורה באיא-מארע יצ"ו

נור: 22 הרצ"ד
כ"ו

חברת ת"ת דפה מנקשת לומן התורה הבעל חמשה מלמדים ת"ת וירא ד' מרביים מומחים שכבר עסקו במלאכת הקודש וראו סימן ברכה במשנתם ומוכשרים ללמד חומשי רש"י גמרא וכ"ו וכ"ו שמדברים לשון יהודית אצלנו בתרגומי הלכה וכו' חכמי כפי השו"א הצעה עם העדות ושלחו עד ר"ח אלול הבעל אל מנהל
Talmud-Tora
Baia-Mare Str. S. Barnutiuj 12.

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Ma, pénteken új kettős műsor: I. Vágyak éjszakája. Stefan Zweig Egő tükör c. novellája után. Fősz.: Willy Fors. II. A nap dala. Fősz.: Lauri Völpi, a világ első tenoristája. Zene: Pietro Mascagni

AZ OPERA MOZGÓ MŰSORA:

Csütörökön premier: Lillomiprás. Eg. köcskep a világvárosok mai életéből. Főszerepekben: Ellen Schwanecke és Hermann Speelsmann (a német Charles Laughton). Előjáték 2 felvonásos revü. Csak fejejtettek!

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

Péntek 3, 5, 7, 9 órákor:
Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor:
Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor:
Dalol a szívem. Operett, főszerepekben: Jan Kiepora, Martha Eggerth.

URANIA-MOZGÓ MŰSORA

Péntek 3, 5, 7 és 9 órákor:
Szombat 3, 5, 7 és 9 órákor:
Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órákor:
Egy modern Robinson. Mulatságos kalandorfilm, főszerepekben: Douglas Fairbanks.

ÉPÍTŐMUNKÁS-MOZGÓ MŰSORA:

Szombaton, július 28-án 7 és 9 órákor, vasárnap d. u. 3, 5, 7 és 9 órákor két szenzáció: A kémszolgálat. Orosz kémdráma, izgalmas jelenetekkel. Főszerepekben: Brigitte Helm és Willy Fritsch. Minden előadás keretében fellép a Vox-trió, Európa leg-szenzációsabb gyermek akrobatacsoportja. A terem kellemesen hűvös.

APRÓ HIRDETÉSEK

Magyarországon minden egy szál 3 lej, szál 4 lej, szál 5 lej, szál 6 lej. Legkisebb apró hirdetés 20 lej. Aláírtakéreknek 10 százalékos kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő, feligés levelet csak úgy töltsék be, ha portóbélyeg mellékelve van.

Augusztus 1-re német nevelőnő keresek 5 éves kisfiám részére. Hegedűmű tudók előnyben. Cim: Baumzweig, Széchenyi tér 37.

A legízletesebb vegetárius ételek a Schwartz Ignacné vezeése alatt álló „Familia” kóser vegetárius étteremben kaphatók. Cluj, Str. Memorandului 10. Hátul az udvarban. Rendkívül olcsó árak. Előnyös abonamafeltételek.

Plissziroozást, angol, francia női ruhák készítését olcsón vállalja: Divatszalon, Iajta Unrij 12, I. emelet.

PENTE

— Károly király vasárnap király sán, délután bajnokságok stadionban.

— A hűlőnek vérehaft miniszter a jelentik: A letén Inculéta, hogy a be alapja a köz fektusokhoz, rozotakalk, delmében a narcban. A kérdésekről ter ezután a látására vó sításokat ad gűj hódoló hoz.

— Kijenc gon list M ientik: A k a CFR-rel, és 10 vagon százaalkos, nak el Márs lakosság rés

— Akinek ugyszintén kedésének het el erők székélet, h pohár terr serüvizet is

— Török feketekévé lentik: A tott a fekete A konzervatív a kávé s 1553-ban Konstan iná tanították készítésére. „ayram”, e szült erjesz avott a tör Minthogy a many is tá a Brazíliai mat: tört Törökország. Azt akarja pénz az ort tudják-e az vetőleges Törökország tag tizenöt színt, hog le fog mo

— Dosz Varsóból ki kerül, ahol Dosz szülőháza, óriási tüz zatul eset a bene fell relikviák

— Óriás francia ját ik: Az e játékkasz Már napok klub pénz szá, mint Nyilvánva tott zseton színto tagi tek és kin nevü bécs nagyobb Touquer először L tenokat y ben és M náttott, re és a társa seg kat. A de egy esón ezer frat láttak. A volt, aki vek elfo Touquer

— Madác dakiadás egészség könyvosz váltáség vétel.

AZ-FILM ÉSZET

GO MÜSORA:
 Műsor: I. Vágyak
 II. Zweig Egó tiók
 III. Fősz.: Willy
 IV. dala, Fősz.: Lauri
 V. tenoristája, Zene:

GO MÜSORA:
 Műsor: Liliomiprás, Er
 városok mai életéből.
 Ellen Schwanecke és
 Mann (a német Char-
 előjáték 2 felvonásos
 tettek).

GO MÜSORA:
 Műsor:
 8 órákor:
 Operett, főszerpeler-
 ra, Martha Eggerth.

GO MÜSORA:
 Műsor:
 8 órákor:
 9 órákor:
 Műsor, Mulatságos
 szerepekben: Doug-

GO MÜSORA:
 Műsor:
 7 és 9 órákor,
 5, 7 és 9 órákor
 kémszolgálat, Ország
 mas jelenetekkel,
 Brigitte Helm és
 minden előadás kere-
 kox-trió, Európa leg-
 gyermek akrobata-
 ma kellemesen hívós,

RŐ TŐSEK

7 és 9 órákor,
 5, 7 és 9 órákor
 kémszolgálat, Ország
 mas jelenetekkel,
 Brigitte Helm és
 minden előadás kere-
 kox-trió, Európa leg-
 gyermek akrobata-
 ma kellemesen hívós,

met nevelőnő: kere-
 kémszolgálat, Szé-
 Baumzweig, Szé-

egelőrius ételek a
 fezeése alatt álló
 árius étteremben
 Memorandum 10.
 endkívül olcsó árak
 telek.

francia női ruhák
 Halja: Divatszalon,
 melet.

HIREK

Károly király Brassóban. Károly király vasárnap délelőtt résztvesz Ferdinánd király szobrának brassói leleplezésén, délután pedig az országos atlétikai bajnokságok tekintet meg az új brassói stadionban.

A hitlerista szervezetek feloszlásának vérehajtására szólította fel a belügyminiszter a prefektusokat. Bukarestből jelentik: A prefektusok tegnapi értekezletén inculcált belügyminiszter hangsúlyozta, hogy a becsületesség és erkölcs legyen alapja a közigazgatásnak. Apellált a prefektusokhoz, legyenek erősek és határozatosak alkotmányos intézményeink védelmében a szélsőséges irányzatok elleni harcban. A délutáni ülésen a szövetségi kérdésekről tárgyaltak. A belügyminiszter ezután a hitlerista szervezetek feloszlására vonatkozólag igen szigorú utasításokat adott a prefektusoknak, akik végül hódoló táviratot intéztek az uralkodóhoz.

Kilencven vagon tengeri és tíz vagon füst Máramarosnak. Bukarestből jelentik: A kormány tárgyalásokat folytat a CFR-rel, hogy kilencven vagon tengeri és tíz vagon füstöt az államvasutak 75 százalékos tarifakedvezményrel szállítsanak el Máramarosba az inséget szenvedő lakosság részére.

Akinél a szív működése rendetlen, ugyancsak az, akinél a vérnyomás emelkedésének tünetei mutatkoznak, úgy érhet el erőlködés nélkül megfelelő könnyű székélést, ha reggel éhgyomorral egy kis pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet iszik.

Törökországban mozgalom indult a fekete kávé ellen. Konstantinápolyból jelentik: A török sajtó mozgalmat indított a fekete kávé ellen, amelyet a konzervatív lapok hangulváltják, hogy a kávé semmiesetre sem nemzeti ital. 1933-ban hozták az arabok Aleppóból Konstantinápolyba a kávébabot és arabok tanították meg a lakosságot a kávé elkészítésére. A török nemzeti ital az „ayran”, egy szamár és kecske ejből készült erjesztett folyadék, amit ősidők óta ivott a török nép nagy előszeretettel. Minthogy a kávéellenes mozgalom a kormány is támogatja, az a feltevés, hogy ez a Braziliából jövő nagy kávérakományok miatt történik, amelyek veszélyeztetik Törökország költségvetési egyensúlyát. Azt akarják, hogy kávéért ne menjen ki pénz az országból. Más kérdés, vajon el tudják-e az akció célját érni. Egy hozzávetőleges statisztika szerint ugyanis Törökországban minden férfi naponta átlag tizenöt csésze kávéét iszik. Nem valószínű, hogy erről az élvezetéről gyorsan le fog mondani.

Dosztojevszkij szülőháza leégett. Varsóból jelentik: A lengyelországi pinski kerületben fekszik Dosztojev község, ahol Dosztojevszkij híres orosz regényíró szülőháza állt. A községben a napokban óriási tüzvész pusztított, amelynek áldozatul esett Dosztojevszkij szülőháza is a bene felhalmozott értékes Dosztojevszkij relikviákkal együtt.

Óriási zsetoncalást lepízték le egy francia játékkaszinóban. Párizsból jelentik: Az előző Le Touquer furdóhelyi játékkaszinójának kinos botránya van. Már napokkal ezelőtt észrevették, hogy a klub pénztárába több zseton folyik vissza, mint amennyit eredetileg kiadtak. Nyilvánvaló lett, hogy ügyesen hamisított zsetonokkal árasztották el a játékkaszinó tagjait. A detektívek munkába léptek és kinyomozták, hogy egy Goldberger nevű bécsi szabómester több büntetésével nagyobb mennyiségű zsetont hozott Le Touquerbe. Goldberger junius végén jött először Le Touquerbe és különböző zsetonokat vitt magával, amelyekről Bécsben és Münchenben hamisítványokat eszt készítettek. Ezután visszatért a furdóhelyre és a játékkaszinóba egy francia büntetéses segítségével értékesítette a zsetonokat. A detektívek éjnek idején átkutattak egy csónakot, amelynek belsejében hatvan ezer frank értékű hamisított zsetont találtak. A csónak Goldberger büntetéses volt, aki azonban még mielőtt a detektívek elfoghatják volna, megszökött Le Touquerből.

Madách: Ember tragédiája. Propagandakiadás Zichy Mihály képeivel, 90 lej árú szívszomban. Kapható az Uj Kelet könyvostályában az országos és portó költség előzetes beküldésével vagy utánvétellel.

CFR műhelymunkás és sikkasztó adószedő a törvényszék előtt

A szüneti tanács egynapos működése

Cluj-Kolozsvár, július 26. A két hét óta szünetelő kolozsvári törvényszék csendes folyósói ma újból a téli szezon „illúzióját” keltették. Az első szekció előtt nagy tömeg ember leste, hogy a szüneti tanácsnál kitűzött tárgyalásaira kerüljön sor. Egész falu lakossága szorong a tárgyalóterem ajtaja előtt. A terem szolgája egy nevet kiált ki a folyósóra, a szólított keresztlül furakodik a falusiak tömegén és már veszik is fel az adatait. Hagymási György CFR műhelymunkás. Azzal vádolják, hogy részt vett a múlt év februárjában rendezett sztrájkban és kommunista propagandában. Társait már néhány hónapja elítélték, őt azonban csak ez év májusában tudták elfogni. Májusban a román határőrök éppen akkor fogták el, amikor a Dnyeszteren át Szovjetországra akart szökni. Nem ismeri be a vádakat az a részét, hogy kommunista propagandát fejtett ki. Azt azonban nem tagadja, hogy a bér beszállítása miatt többi társával együtt sztrájkba lépett. Következnek a perbeszédék és rövid idő múlva fogházor vezeti el a vádlottat. A törvény szek kétévi börtönrre, 10 ezer lej büntetés

re és háromévi politikai jogvesztésre ítélte. Fellebbezett. Nem éri magát bűnösnek és — mint mondja — nem akar ártatlannul „ülni”. Az ítélet után az ajtó előtti falunép kerül sorra. Alig van már hely a teremben úgy szoronganak. Elöl áll a vádlott Kallós Imre a falu adószedője, aki beszédet ugyan könyörtelenül az adót, de a pénzt a saját kasszájába helyezte el „véletlenül”. A vádiratból perceknek az csak a pénzüsségeket olvassák, amíg az adószedő elutazadonitott. Mintegy fél millió lejt tesz ki az összeg. Ezt az összeget 1926-tól 1931-ig „gyűjtötte össze”. Kallós Imre azonban nem ismeri el a vádat. Tévedés az egész. Körülbéli ezt fejezi ki indignálódottan. A tanak kivonulnak a tereméből folyik a tárgyalás. Időközben meg megszaktják a tárgyalás menetét és sebtiben újabb kis ügyek kerülnek lepergetésre. A jegyzőkönyv egymásután nyeli el az egy-két hónapos száz-kétszázlejes büntetéseket. Egyhangu unalmas a tárgyalás, nyári fülledtség nehezíti a bírálka és az ismeretlen kis törvénybeütközökre.

Dr. Weinberger Mózes főrabbi be-
 mutatkozó beszéde. A kolozsvári izraelita hitközség előjáróira tisztelettel értesíti t. tagjait, hogy dr. Weinberger Mózes főrabbi ur pénteken az estj istentisztelet keretében mutatkozik be híveinek, Istentisztelet kezdete háromnegyed 8 órákor.

Házasság. Nasch József és özvegy Schwartz Náthánné szül. Klein Emma ezután meghívják rokonait, ismerőseit a július 29-én, vasárnap délután 3 óráig Clujon, Str. Calugariilor (Apáca uca) 8. szám a ttt tartandó esküvőjükre.

Arpinati volt államtitkár kizárták a fasiszta pártból. Milánóból jelentik: Arpinati, volt belügyminiszteri államtitkár, az olasz olimpia bizottság volt kormánybiztosát kizárták a fasiszta pártból. Az indokolás szerint Arpinati „több alkalommal olyan felfogást árult el, amely nem egyeztethető össze azzal az irányzattal, amelyet a fasisztapártban küzdő párttagoknak követniök kell.”

A Zsidó Kórházegyesület igazgatóságának gyászülése. Vasárnap délelőtt 11 órákor a Zsidó Kórházegyesület igazgatósága a kórház templomában igazgatósági ülést tart, amelynek tárgya a kórház alapítójáról, Sebestyén Dávidról és a kórház folyó évi halotairól való kegyeletos megemlékezés lesz.

Előléptették az SS-t. Münchenből jelentik: A nemzeti szocialista párt sajtóirodája közöli a vezér alábbi rendelkezését: „Tekintettel azokra a nagy érdemekre, amelyeket a védőosztagos szervezet különösen az 1934 június 30-i eseményekkel kapcsolatban szerzett, ezt a szervezetet a nemzeti szocialista párt keretében önálló szervezet rangjává emelem. A védőosztagosok birodalmi vezérének tehát ezentul közvetlen felettese a törzskari főnök, a rohamcsapatok legfelső vezére lesz. A törzskari főnök és a védőosztagosok birodalmi vezére a nemzeti szocialista pártban birodalmi vezetői rangot kapnak. — München, július 20. Hitler Adolf.”

Gondolt valaha arra, hogy az a mozdulat,

amelyet naponta vagy husz izben ismétel, megmérgezheti, elfonnyaszthatja,

tönkre teheti az arc bőrét?

Ha a szépség fogor kockán, válasszon csak elsőrendű készítményeket, amelyek eredete ismert Ön előtt.

Ez a legegészségesebb elv a toalettikkék megválasztásánál és főként a leghasználtabb és a női szépségápolás legintimebb segédeszközénél, a pudernél. A legfinomabb anyanyagokból a híres Lady gyár által készítve, a Chat Noir puder a legkiválóbb gyártmány.

A legelső doboz is meggyőzi, hogy ennek a pudernak tapadóképesége, finomsága és tisztasága folytán az arc bőrre kiváló a hatása, az arcbőrnek azt a gyönyörű finomságot adja, amelyhez csak a rózsaszínű és a természet többi csodás alkotása hasonlítható.

ÉPÍTŐMUNKÁS MOZGOMBAN

Szombaton jul. 28-án 7 és 9 órákor
 Vasárnap 3, 7 és 9 órákor

KÉMSZOLGÁLAT

Főszerepben:
BRIGITTE HELM és WILLY FRITSCH
 minden előadásón fellép a
„FOX-TRIO”
 gyermek akrobata csoport

A tordai vasárnapi vikendek nagy sikere. Mára közudomásu, a Globus menetjegyiroda minden hét vasárnapján rendkívül olcsó vikendeket rendez a tordai bányafurdóba. A tordai vikendeken résztvevő kolozsvári közönség a legnyagobb elismerés hangján adozott a vikend rendezőinek, mert ez igazán kis összegért, 112 lejért a ki- és beszállítás és háromszori étkezés, valamint a gyönyörű sós strandfürdő élvezése szinte ajándék. Emelkedett hangulatban telik el a vasárnap a tordai bányafurdóban, ahol az elmúlt vasárnap is több mint 300 kolozsvári vikendező népesítette be a gyönyörűen kitépített strandot. Minden vasárnap reggel 8 órákor a barátok tempoma előtti kis téren várják a vikend-autobuszt a kolozsvári kirándulókat, de a tordai vikendeken csak azok vehetnek részt, akik legkésőbb szombaton este hat óráig kiváltják vikendjegyüket a Globus menetjegyirodában (Calea Regele Ferdinand 12.). A tordai vikendeket közmelegedésszerűen ezután is Győri Illés István lapszerkesztő vezeti, bizosítva a vikendzők kényelmét és zavartalan vasárnapi szórakozását.

Bélnyeheség és kínzó főfájások, a máj és epeutak bántalmái, gyomort és bélnyeheség, aranyeres bajok és a végbél megbetegedései esetén a természetes „Ferenc József” keserűviz gyorsan és biztosan megszünteti a hasiszervek pangását.

A Drei Wochen eltelle után ismét aktuálisvá vált a kérdés, hogy esküvőkre, keresztelőkre, összejövetelekre és egyéb alkalmakra hol rendeljünk szépen elkészített díszortákat, parfümök, szendvicseket? Ez a kérdés már régóta foglalkoztatta Kolozsvár urj zsidó házasszonyait, azonban mindeddig nem sikerült megoldást találniuk, mert eddig nem volt Kolozsváron egyetlen kóser zsidó cukrászműhely sem. Most azonban az a kérdés is megoldást nyert, mert megnyitott az első kolozsvári ort. kóser cukrászüzem, amely elsőrangú süteményeket készít megrendelésre. Izézes kivételül mignonokat, valamint mindenféle cukrászsüteményeket a legjutányosabb árban készít megrendelésre: Adler cukrászműhely Str. Londrei (Hosszu uca) 19.

TURISZTIKA

A Huggibbor turisztikai szakosztálya a Tiss-B. avi bört-miatt gmaradt Baisoare —Muntele-Mare turát 29-én, vasárnap rendez meg. Ugyanakkor furdókirándulást rendez Szováta furdóba. Mindkét turára jelentkezni lehet csütörtök és péntek este fél 8—fél 9 között klubhelyiségünkben Cal. Victoriei 10. sz. alatt. Szombati jelentkezéseket nem veszünk figyelembe.

Kirándulás a révi cserkészszaborgba. Egy szülőkből és hozzátartozókból álló társaság autós kirándulást rendez vasárnap a révi Birjonok táborába. A kocsiában még néhány hely van. Érdeklődők forduljanak az Ideál hölgyfodrászszalonban (Str. Universitatii) Keszler Ignác urhoz. Jelentkezni legkésőbb szombat délig lehet.

Kirándulás a Székelyföld megismerésére. A Székelyek Kolozsvári Társasága augusztus 2-án a székelyföldi furdók és természeti szépségeik megismerésére 9 napos kirándulást rendez. Utirány: Marosvásárhely, Szováta, Székelyudvarhely, Homoródfurdó, Hargita-furdó, Csikszerecs, Tuszád, Szent Anna tó, Bálványos, Torja, Csiksomlyó, Gyergyószentmiklós, Gyilkos tó 2 nap, Maroshévíz, Borszék 1 nap, Szováta 1 nap. Jelentkezni a társaság irodájában Str. Regina Maria 11., délután 6—8-ig vagy a Stadion sportáruházban Cal. Victoriei 1.

Chat Noir
 PUDER
 Lady

EGY DOBOZ 20 LEI

UJ KELET Legújabb hírek

Rintelent letartóztatták és öngyilkos lett

(Elsődolali cikkünk folytatása)

nünk a gyilkosság értelmi szerzői ellen. A kormány éjjeli után minisztertanácsot tartott és az egyes miniszterek jelentései alapján a következőképpen állapította meg a törvényt:

Mi történt a szabad elvonulási biztositott terroristaikkal?

Ismeretes, hogy az igazságügyminiszter felhatalmazást kapott a kormánytól, intézzen felszólítást a terroristákhoz, hogy adják meg magukat. A felhívás úgy hangzott, hogy tizenöt perc alatt ki kell üríteni a kancellári palotát és ha a miniszterek közül egy sem vesztette életét, szabad elvonulást engednek a lázadóknak a határon túlra. De ha 15 perc alatt nem történik meg a kiürítés, akkor a kormány parancsot ad a karhatalomnak, hogy a kancellária épületébe bevonuljon. Ekkor a kormány és az igazságügyminiszter úgy tudták, hogy Dollfuss, aki fegyverrel ellenállt a terroristáknak, megsebesítették, de nem tudták azt, hogy a kancelláriát meggyilkolták. Természetes, hogy azok, akik résztvettek a kancelláriát meggyilkolásában, nem részesülnek a kül földre elvonulás garanciájában, hanem bíróság elé kerülnek. A terroristák jelenleg valamennyien letartóztatásban vannak.

Kihirdették az ostromállapotot

A rendőrfőnök a főváros területére kihirdette az ostromállapotot. A rendelet intézkedik aziránt is, hogy az összes házak kapu csütröktől este 8 óráig zárva maradjanak. A vendéglők és italmezők zárójárát szintén este 8 órában állapították meg. Az utcákon betiltottak minden csoportosulást és gyülekezést. A puccs négy emberéletet követelt áldozatul. Dollfuss kancelláron kívül egy rendőr és két nemzeti szocialista halt meg. Huszonhat sebesülés történt, köztük egynek állapota súlyos.

A német távirati iroda bécsi jelentése szerint az ostromállapot Stájerországra is vonatkozik, ahol a házak kapuit este hétkor, a vendéglők este kilenckor zárni kell. Németországban úgy tudják, hogy Stájerország több pontján még tartják magukat a lázadók. Innsbruckban Hickl közbiztonsági igazgatót, Linzben Keres gróf legitimitása vezért a terroristák agyonlőtték.

A letartóztatott Rintelent öngyilkosságot kísérelt meg

Rendkívüli feltűnést keltett világ, szerte az a hír, hogy Rintelent dr.-nak, az osztrák nemzeti szocialisták elismert vezérének tudomása volt a dolgokról. Erre mutat az, hogy amikor a nemzeti szocialisták a Rawag studioját elfoglalták, azt mondták a mikrofonba, hogy Dollfuss lemondott és Rintelent lett az új kancellár. Rintelent még az éj folyamán letartóztatták, mire az cellájában öngyilkosságot kísérelt meg. Alapota azonban nem életveszélyes, mellbőjtte magát, de a golyó a szívburkot nem sértette meg. A késő délutáni órákban érkezett jelentés szerint Rintelent a déli órákban meghalt.

Bécsben már teljes rend uralkodik. Csak a minisztériumok előtt cirkáló kisebb rendőrszolgák és fekete zászlók emlékeztetnek a tegnapi súlyos esetre. A csapatok reggel jelentétek kaszárnyáikba. Legújabb jelentés szerint a vidéken is rend van. A linzi és egyes stájerországi rendelkezéseket elsímitották. Ezzel szemben a külföldi sajtóirodák tudni vélik, hogy a stájerországi Leobenben és Donawitzban a lázadók néhány középületet még birtokukban tartanak. Katonai erőket indítottak utba a lázadás likvidálására. Judenburgból a felkelők a környező hegyek közé vonultak, majd értesülve a bécsi lázadás sikertelenségéről, felajánlották a fegyverek letételét. Stájerországban még néhány ponton tartják magukat a felkelők.

Dollfuss gyermekei és özvegye egyelőre Mussolini családja körében, Riccioneban tartózkodnak. Az özvegyvel Mussolini tudatta a tragikus eseményt. Dollfussné, aki anyai örökök előtt áll, amikor férjének halálhírére vette, elájult.

Starhemberg herceg helyettes kancellár megérkezett Bécsbe és átvette Schusnigg ideiglenesen megbízott kancellártól az ügyek vezetését. A minisztertanács délelőtti ülésén Miklós elnök jelenlétében már Starhemberg elnök. Miklós a minisztertanács ülése után a kibontakozás gyorsítása érdekében a politikusok egész sorát fogadta külön kihallgatáson. Megjelentek többek között az elnök előtt Starhemberg, Schusnigg és Fey miniszterek, Adams, a hazafias szolgálat kormánybiztosa és Smietz bécsi főpolgármester.

Az összes lázadók rögtönítelő bíróság elé kerülnek

A szövetségi kormány semmiesnek tekinté azt a megállapodást, amelyet Ried bécsi német követ eszközölt ki a lázadók szabad elvonulásának biztosítására, mert annak létrejöttének elkölték azt, hogy Dollfuss halálra sebeztek. Az összes lázadók rögtönítelő bíróság elé kerülnek. Reggel megkezdődött a felkelők kihallgatása. Közülük három külön cellába zártak, ezeket gyanúsítják Dollfuss meggyilkolásával.

Párizsban, Londonban, Rómában és Newyorkban óriási a felháborodás az osztrák események miatt

A nemzetközi politikában óriási megdöbbenést keltettek a bécsi események hírei. A nagyhatalmak fővárosaiban, Párizsban, Londonban, Rómában és Newyorkban a legnagyobb felháborodás hangján kommentálják az eseményeket, míg Berlin feltűnően tartózkodik, hogy bármilyen irányban is nyilatkozzék. Genfi jelentés szerint a nemzetközi politikában szerepet játszó körökben úgy hírlík, hogy a hatalmak kormányai az északra folyamán diplomáciai érintkezésben voltak egy az Ausztria függetlenségét ujjalag proklamálni és biztosítani hivatott közös nyilatkozat ügyében. Mára Berlinben és Bécsben megfelelő diplomáciai lépéseket várnak.

A kétkezes német visszhang

Berlin, július 26. A német főváros rendkívül izgalmas pillanatokat élt át, amikor a lapok Dollfuss halálhírére rendkívüli kiadásokban közölték. Hitler, aki a beyreuthi játékokon vett részt, repülőgépen azonnal Berlinbe utazott. A birodalmi kormány azonnal minisztertanácsra ült össze és elrendelték Ausztria felé a határozást. Az intézkedéssel azt akarják megakadályozni, hogy az osztrák légió, vagy más nemzeti szocialista alakulatok beőreést kíséreljenek meg Ausztriába, ami a helyzetet kritikussá tehetné. Ugyanakkor azonban,

a DNB, a nemzeti szocialista párt hivatalos sajtóirodája, hivatalos kommunikét adott ki a lapoknak, a melyben diashimnusz zengett az osztrák náció hőstettéről és a nemzeti szocializmus nagy, ünnepi események telinté Dollfuss meggyilkolását. A kommuniké közlése egy órával később a miniszterelnökség letiltotta.

Berlin, július 26. Jól informált helyen hangsúlyozni kívánják, hogy a bécsi német követet az osztrák kormány el nem fogott tagjai, valamint a kormány eltávolítására törekvő akció részesei egyaránt kérték közvetítésre. A bécsi tömegmozgalmat berlini megítélés szerint a tegnapi statáriális kivégzés és a politikai letartóztatottakkal szemben gyakorolt középkorias, kegyetlenkedő bánásmód váltotta ki.

A DNB később nyilatkozatot adott ki, amely szerint Neurath külügyminiszter Dollfuss kancellár halála miatt kondoleáló táviratot intézett az osztrák szövetségi kormányhoz a német birodalmi kormány nevében. A német kormány ugyanakkor rendeletet adott ki, hogy azonnal tartózkodassák le az osztrák határon keresztül Németországba igyekvő nemzeti szocialistákat és további intézkedésig őrizzen tartásák.

A tegnap esti minisztertanács foglal-

A puccs halottjai
Azt a hirt, hogy Czeija, a bécsi rádió vezérigazgatója a támadás során meghalt volna, hivatalosan cáfolják. A rendőrség a délutáni órákban újabb jelentést adott az áldozatokról, nem közli azonban a Heimwehr csapatai által szenvedett emberáldozatokat. Az ausztriai felkatonai alakulatnak a tegnapi lázadás elhárítása során tizenegy tagja halt meg. A felkelők halottainak számát még nem lehet megállapítani.

Amikor a terroristákat a kancellári palotából eltávolították, a tömeg meg akarta lincselni őket. A rendőrség csak nagy nehezségekkel tudta megakadályozni a felizgatott nép erőszakos cselekedetét. Fey miniszteri fogsága alatt a terroristák kényszerítették, hogy a német követnek telefonáljon. Ugyanacsak kényszerítették arra, hogy Neustadter Stürmer igazságügyminiszterrel érintkezésbe lépjen és a fogoly miniszterek, valamint a terroristák között megegyezést hozzon létre a szabad elvonulás kérdésében.

Ma délelőn a tempóban Dollfuss lelkiúdvéért gyászistentiszteleteket tartottak.

kozott Ried bécsi német követnek a lázadók és az osztrák kormány tagjai között lebonyolított tárgyalásaival is és elhatározta, hogy a követet visszahívja a lentéstele szóltja fel. Ez meg is történt és Ried az éjjeli órákban elhagyta az osztrák főváros területét.

Az osztrák események olaszországi visszhangja

Róma, július 26. Mussolini Riccione környékén vette az első híreket a bécsi eseményekről. Az olasz miniszterelnök a délután folyamán több ízben állott telefon összeköttetésben Béccsel. A diplomata-telefon vonalak, kivéve egyébként, szerdán déli óta Olaszországnak Ausztriával nincsen telefonösszeköttetése. Nem tartják valószínűnek, hogy Mussolini a közeli napokban visszatér Rómába. A duce azon né kondoleáló táviratot intézett az osztrák kormányhoz, amelyben Dollfuss emléket méltatja és rámutat arra, hogy Olaszország teljes határozottsággal folytatja a harcot Ausztria függetlenségének megtartásáért. „Dollfuss emléket tisztelni fogja az egész civilizált világ, mely morális ítélettel megbélyegzi a gyilkosság közvetlen, vagy közvetett elkövetőit” — mondja szövege szerint Mussolini.

A kancellár meggyilkolása Olaszország politikai körében és az egész olasz közvéleményben mély benyomást keltett, en, nál is inkább, mert a merénylés pillanatában Dollfussné és gyermekei Mussolini vendégei voltak. Dollfuss is csütörtökön Riccioneba akart utazni. Mussolini, miután Dollfussné kikísérte a repülőerre, eredeti tervét megváltoztatta és visszautazott Rómába. A Stefani ügynökség jelentése szerint az összes olasz lapok megbélyegzik Dollfuss meggyilkolását és hangsúlyozták, hogy a merénylet terroris akció és nem forradalmi mozgalom következménye volt. A történetek nemcsak Ausztriában, hanem az egész világon megbotránkozást kelte tek. Az olasz lapok a felelősséget a nemzeti szocialista Németországra hárítják. A nagyhatalmak be tudják tartani kötelezettségüket, melye. Ausztria függetlenségének biztosítása mellett vállaltak.

A francia sajtó a német nemzeti szocialistákat támadja

Párizs, július 26. A francia sajtó igen kemény szavakkal bélyegzi meg az osztrák eseményeket és támadja a nemzeti szocialistákat. Egyhangúlag hangsúlyozzák, hogy az osztrák események nemcsak belpolitikai mozgalmak sajnálatos következményének, hanem a német Drangnach. Osten politikájának is köszönhetjük, melynek célja az Anschluss. A lapok várják a hatalmak állásfoglalását és a Nép-

szövegség maga artásának nyilvánítását, a súlyos eseményekkel szemben. Barthou ma fogadta Pignatti di Casa, oza párizsi oasz nagykövetet és hosszabb megbeszélést folytatott vele. Diplomáciai körökben elterjedt hírek szerint arról tárgyaltak, hogy az ausztriai helyzet milyen eshetőségekkel járhat.

A francia lapvélemények

A Figaro szerint a Bécsben történtekért a hitlerista kormányt terheli a felelősség. A gyilkosságok Németországból sugármzták és irányították. Eltűnhet-e még Európa hasonló módszereket, Franciaország, Anglia és Oaszország tétlenül fogják-e szemlélni ezt a kálózokodást. Népszövetség karbatett kezekkel fog maradni? — kérdezi a lap. A Le Journal így ír: „Németország utolsó hibája: követte el, de Ausztria függetlensége mégis biztosítva van, mert a trenini csapatok nincsenek messze Innsbrucktól”.

Intervencióról ír a londoni sajtó

London, július 26. A Reuter ügynökség jelentése szerint az osztrák kormány azt a kérését terjesztette az európai hatalmak elé, intervenciójának Ausztria integrálásának biztosítása végett. A hirt római forrásból közli a lapok. A sajtó élénken kommentálja az ausztriai eseményeket.

A Times megállapítani kívánja, hogy nem lenne helyes ugyan, ha az ausztriai eseményekért minden felelősséget Németországra hárítanak, de annyi kétségtelen, hogy hivatalos németországi biztatók nélkül nem fokozódott volna véres puccskísérlet és politikai gyilkossággá az osztrák horogkeresztesek terrorakciója. A Daily Telegraph azt hangsúlyozza ki, hogy a puszkaportonny a Balkánról Bécsbe helyeződött át. Attól kell tartani, hogy valamelyik szomszédos államcsoport az Ausztriában egymással szemben álló hazafias front, továbbá a Habsburg-restaurációra törő legitimitást vagy a nemzeti szocialisták közötti erőviszonyok erőszakos megváltoztatása érdekében beavatkozik az ausztriai eseményekbe.

A nemzetközi szempontok

A Daily Telegraph szerint az osztrák eseményeknek úgy belpolitikai, mint nemzetközi szempontból nagy jelentősége van és a nemzetközi szempontok a fontosabbak. Ausztria függetlensége vitális érdeke az összes hatalmaknak és az a veszély forog fenn, hogy bizonyos tendenciák támogatása érdekében segélycsapatok vonulhatnak be, ami aztán más csapatok bevonulására adhatna ürügyet. A lap megállapítja, hogy az osztrák náció és kommunisák ugyanazt a célt szolgálják: a Dollfuss-kormány megbuktatását. A Németország részéről Ausztriával szembeni brutalitás megtört a külföldi erélyes ellenállásán, de Németország nem szűn meg magánaton támogatni az osztrák kormány belső ellenségét.

A Mussolini—Dollfuss találkozás miatti

London politikai körök állandó izgalomban tartják az osztrák események. A bécsi angol követésgránként küldötte jelentéseit a Foreign Office-nak, amelyek külön futárok juttattak el a kormányfőfiaknak. Parlamenti kölköben valószínűnek tartják, hogy a terrorakció és puccskísérlet annak következménye, hogy az ausztriai nemzeti szocialistákat nyugtalanította az újabb Mussolini—Dollfuss találkozás és a puccsal ennek megakadályozása érdekében kísérelte tek.

Newyork, július 26. A newyorki lapok súlyos kifejezéssel illetik az ausztriai nemzeti szocialisták gyilkos akcióját és nem rejtik el aggodalmukat annak következményei fölött, melyek kihatással lehetnek az egész európai politikára.

Dollfussné Bécsbe érkezett július 26. Dollfussné ma délelőn megérkezett a bécsi repülőerre. A kancellár özvegyét a kormány tagjai fogadták.

FRATEBNITAS Könyv- és Lapkiadó Irodalom, Cluj, Strada Barza 2, Fog 2. Telefon: 9-77.

Cenzurat

Taxa postálá plátte in num. No. 224713-929.

10. Telefon: 9-77. Havonta 110, négyre 600, egészé földre: Havonta félve 12, egészé délekek díjazab KELET az es sidóság egyik keink utannyon rás megjelölésé

Eltemették

A P

Létrejött ügyében

Bécs, július 26. Bécsben teljes jom, mert az metésére készi Egyidejű ren is, hogy a szo mozik, színház adásokat tarth tési szertartás mellett, nyugat fél 3 órákor y A szertartás vasutakon két galom. Dollfuss gyott hátra po Dollfuss hal szerint, pillan Ausztriában, v a fővárosban, egyznek abbar a tegnapi n felt el, bár jettek el ar

Starhemberg vetségi kance szövedet mon szönte a fegy tonai alakula tása körül Hangsúlyozta a kormány bad Auszri kezdett új jelentette, fog a horo szumot köt határozva

A kormány t teket és nem lépéstől Nem függetlenség ideiglenes k szavakat mo miniszterekre leszögezte, h tól hajszálny A rádióbes tanács ülése érdemeit mé közbiztonság a vidéki köz téseket, amé csak néhány ségben tartá dások.

A lázadás kérdése. A zottságot ak kedések fog lázadásj ter Karwinski Leobenben, ban végetér kelők uralm

